

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Možnosti integrace kariérového poradenství

do výuky na střední škole

Bakalářská práce

Autor: Jana Wágnerová, DiS.

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

2024

ZADÁVACÍ LIST

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autorka práce:	Jana Wágnerová, DiS.
Studijní program:	Kariérové poradenství a vzdělávání
Vedoucí práce:	Mgr. Jiří Votava, Ph.D.
Garantující pracoviště:	Katedra profesního a personálního rozvoje
Jazyk práce:	Čeština
Název práce:	Možnosti integrace kariérového poradenství do výuky na střední škole
Název anglicky:	Integration of career education and counseling into teaching at upper secondary school
Cíle práce:	Cílem bakalářské práce je přispět ke zlepšení fungování kariérového poradenství v rámci středního odborného vzdělávání. Konkrétně bude zpracován návrh vzdělávacích aktivit pro vybranou střední školu.
Metodika:	V teoretické části bude nejprve provedena analýza odborné literatury, učebních dokumentů a metod kariérového poradenství na středních školách. V praktické části bude provedena analýza situace na konkrétní střední škole a stanoveny vzdělávací potřeby cílové skupiny. Následně bude zvoleno téma vzdělávacích aktivit a vytvořeny přípravy vzdělávacích aktivit s vazbou na kariérové poradenství.
Doporučený rozsah práce:	35 normostran
Klíčová slova:	kariérové poradenství, kariérový poradce, střední škola, plán vzdělávacích aktivit

Doporučené zdroje informací:

1. NAVAROVÁ, Sylvie; LANCOVÁ, Markéta. *Diagnostika v kariérovém poradenství*. Praha: Raabe, 2019. ISBN 978-80-7496-405-3.
2. NAVAROVÁ, Sylvie. *Rozvoj kariérového poradce*. Praha: Raabe, 2019. ISBN 978-80-7496-440-4.
3. SAVICKAS, Mark L. et al. Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*. 2009, roč. 75, č. 3, s. 239–250. DOI: 10.1016/j.jvb.2009.04.004
4. SVOBODOVÁ, Dagmar. *Profesní poradenství : vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5092-7.
5. VENDEL, Štefan. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1731-9.
6. VOSMIK, Miroslav. Kurz skupinového kariérového poradenství na školách. Praha: Raabe, 2021. ISBN 978-80-7496-476-3.

Předběžný termín obhajoby: 2023/24 LS - IVP

Elektronicky schváleno: 25. 5. 2023
Mgr. Jiří Votava, Ph.D.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno: 21. 6. 2023
prof. Ing. Petr Valášek, Ph.D.
Pověřený ředitel

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Možnosti integrace kariérového poradenství do výuky na střední škole

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne 11.03.2024

.....
Jana Wágnerová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Jiřímu Votavovi, Ph.D., vedoucímu práce, za vedení a poskytování rad pro zpracování bakalářské práce a Ing. Andree Vlasákové, kariérové poradkyni na Střední škole automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři, za možnost nahlédnout na techniky kariérového poradenství na střední škole a umožnění provedení navržených vzdělávacích aktivit během výuky v praxi.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce bylo přispět ke zlepšení fungování kariérového poradenství v rámci středního odborného vzdělávání. Konkrétně byl zpracován návrh vzdělávacích aktivit pro vybranou střední školu s ohledem na praktické využití kariérového poradenství.

V teoretické části byla provedena analýza odborné literatury, učebních dokumentů, forem a metod kariérového poradenství na středních školách. V praktické části byla provedena analýza situace na Střední odborné škole automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři a stanoveny vzdělávací potřeby cílové skupiny. Následně bylo zvoleno téma vzdělávacích aktivit z oblasti sebepoznávání, trhu práce a dalšího vzdělávání a vytvořeny přípravy vzdělávacích aktivit s vazbou na kariérové poradenství.

Výstupem bakalářské práce bylo navržení a vytvoření učebních podkladů, stanovení tematických plánů vzdělávacích aktivit a plánování výuky, které mohou být využity pedagogy v sekundárním vzdělávání. Výsledky této práce mohou být v současnosti použity při vyučování průřezového tématu Člověk a svět práce na středních školách.

Klíčová slova

kariérové poradenství, kariérový poradce, střední škola, plán vzdělávacích aktivit

Abstract

The aim of the bachelor's thesis was to contribute to the improvement of career counseling within secondary vocational education. Specifically, a proposal for educational activities for a selected secondary school was developed with regard to the practical use of career counseling.

In the theoretical part, an analysis of professional literature, teaching documents, forms and methods of career counseling in secondary schools was carried out. In the practical part, an analysis of the situation at the Secondary Vocational School of Automotive and Informatics in Prague – Hostivař was carried out and the educational needs of the target group were determined. Subsequently, the topic of educational activities from the area of self-knowledge, labor market, and further education was chosen and preparations for educational activities related to career counseling were created.

The output of the bachelor's thesis was the design and creation of teaching materials, the determination of thematic plans of educational activities, and lesson planning, which can be used by teachers in secondary education. The results of this work can currently be used during teaching hours of the cross-cutting topic Man and the World of Work in secondary schools.

Keywords

career counseling, career advisor, secondary school, plan of educational activities

OBSAH

1	ÚVOD	9
	TEORETICKÁ ČÁST.....	11
2	CÍL A METODIKA	11
3	KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA STŘEDNÍ ŠKOLE.....	12
	3.1 KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ.....	12
	3.2 KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH.....	14
	3.3 ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ	17
	3.4 KARIÉROVÍ PORADCI NA STŘEDNÍ ŠKOLE.....	19
4	CÍLOVÁ SKUPINA – ŽÁCI STŘEDNÍCH ŠKOL.....	22
	4.1 ŽÁCI STŘEDNÍCH ŠKOL	22
	4.2 TEORIE Č. 1 – DONALD EDWIN SUPER – TEORIE PROFESNÍHO/KARIÉRNÍHO VÝVOJE	24
	4.3 TEORIE Č. 2 – MODEL JOSEFA ALANA – TEORIE ŽIVOTNÍCH CYKLŮ	25
	4.4 KARIÉRA V 21. STOLETÍ.....	26
5	TEORIE K PORTFOLIU NAVRŽENÝCH VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT	27
	5.1 SEBEPOZNÁVÁNÍ.....	27
	5.1.1 <i>Hodnoty a postoje</i>	<i>27</i>
	5.1.2 <i>Zjišťování zájmů – Hollandova typologie zájmů</i>	<i>29</i>
	5.1.3 <i>Anamnéza povolání v rodině</i>	<i>32</i>
	5.2 TRH PRÁCE	33
	5.2.1 <i>Národní soustava povolání neboli Národní katalog povolání.....</i>	<i>33</i>
	5.2.2 <i>Národní soustava kvalifikací neboli Národní katalog kvalifikací</i>	<i>34</i>
	PRAKTICKÁ ČÁST	35
6	CHARAKTERISTIKA STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLY – STŘEDNÍ ŠKOLA AUTOMOBILNÍ A INFORMATIKY V PRAZE – HOSTIVAŘI	36
	6.1 CHARAKTERISTIKA STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLY, KDE BYLY NAVRŽENÉ VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY REALIZOVÁNY	36
	6.2 ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVÍŠTĚ ŠKOLY.....	37
	6.3 SOUČASNÉ METODY A FORMY KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ NA STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLE.....	37
7	NÁVRH VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU KARIÉROVÁ VÝCHOVA PRO STŘEDNÍ ŠKOLY	40
	7.1 PLÁN VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT PRO VÝUKU PROGRAMU KARIÉROVÁ VÝCHOVA NA SŠ.....	40

7.2	MODUL Č. 1 – SEBEPOZNÁVÁNÍ OSOBNOSTI.....	43
7.2.1	Vzdělávací aktivita č. 1 – <i>Hollandův model typu osobnosti a pracovního prostředí</i>	43
7.2.2	Vzdělávací aktivita č. 2 – <i>Hodnotové orientace žáků</i>	45
7.2.3	Vzdělávací aktivita č. 3 – <i>Anamnéza povolání a vzdělání v rodině</i>	47
7.3	MODUL Č. 2 – ÚVOD DO SVĚTA PRÁCE.....	50
7.3.1	Vzdělávací aktivita č. 4 – <i>Soutěž TUŽKA</i>	50
7.3.2	Vzdělávací aktivita č. 5 – <i>Národní soustava povolání</i>	52
7.4	MODUL Č. 3 – VOLBA – MOŽNOST DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	57
7.4.1	Vzdělávací aktivita č. 7 – <i>Možnost dalšího vzdělávání</i>	57
8	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	59
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:.....	61
10	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	66
11	SEZNAM PŘÍLOH.....	67
	PŘÍLOHY	68

1 ÚVOD

Téma „MOŽNOSTI INTEGRACE KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ DO VÝUKY NA STŘEDNÍ ŠKOLE“ jsem si vybrala proto, že touto bakalářskou prací chci poukázat na význam kariérové výchovy na školách, na význam poskytování kariérového poradenství v náležité etapě vývoje člověka, a to v době dospívání, kdy si dospívající hledají své místo ve společnosti, vybírají si své budoucí povolání a rozhodují se o své budoucí kariéru.

Já osobně jsem, před nástupem na obor Kariérové poradenství a vzdělávání na ČZU v Praze, žádným školním ani jiným procesem kariérového poradenství neprošla. Proto z vlastní zkušenosti vím, že rozhodovat se o svém budoucím pracovním uplatnění při nedostatku potřebných informací je velmi obtížné. Proto považuji zpřístupnění kariérového poradenství pro všechny žáky, jak na základních školách, tak na středních školách, za přínosné a důležité.

Cílem bakalářské práce je přispět ke zlepšení fungování kariérového poradenství v rámci středního odborného vzdělávání. Konkrétně je zpracován návrh vzdělávacích aktivit pro Střední školu automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři. Navržené vzdělávací aktivity by měly pomoci pedagogům při přípravě vyučování a potažmo žákům středních škol pomoci při sebepoznávání charakteru osobnosti, při orientaci na trhu práce a v dalším vzdělávání.

Druhá kapitola představuje cíl a metodiku práce.

Třetí a čtvrtá kapitola rozebírá a představuje kariérové poradenství, kariérové poradenství na středních odborných školách, proces kariérového poradenství a 2 strany procesu kariérového poradenství, na jedné straně učitele středních škol a na druhé straně žáky středních škol.

Pátá kapitola propojuje teoretickou část s praktickou částí této práce, s navrženými vzdělávacími aktivitami z klíčových oblastí sebepoznávání a trhu práce.

Šestá kapitola popisuje praktiky kariérového poradenství na Střední škole automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři.

Sedmá kapitola nabízí navržené vzdělávací aktivity zaměřené na klíčové oblasti sebepoznávání, trhu práce a vzdělávání pro dlouhodobý vzdělávací program Kariérová výchova s ohledem na praktické využití kariérového poradenství.

V osmé kapitole jsou navrženy možnosti zlepšení výuky kariérové výchovy na středních školách.

TEORETICKÁ ČÁST

2 CÍL A METODIKA

Cílem bakalářské práce je přispět ke zlepšení fungování kariérového poradenství v rámci středního odborného vzdělávání. Konkrétně je zpracován návrh vzdělávacích aktivit pro vybranou střední školu s ohledem na praktické využití kariérového poradenství.

V teoretické části, při zkoumání možnosti integrace kariérového poradenství do výuky na střední škole, je provedena analýza odborné literatury, učebních dokumentů, forem a metod kariérového poradenství na středních školách. V této práci jsou zahrnuty právní předpisy upravující kariérové poradenství na středních školách v ČR. Dále jsou představeny cílové skupiny kariérového poradenství a jejich vzdělávací potřeby.

V praktické části je provedena analýza situace na Střední odborné škole automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři a stanoveny vzdělávací potřeby cílové skupiny. Následně je zvoleno téma vzdělávacích aktivit z oblasti sebepoznávání, trhu práce a dalšího vzdělávání a vytvořeny přípravy vzdělávacích aktivit s vazbou na kariérové poradenství.

Výstupem bakalářské práce je navržení a vytvoření učebních podkladů, stanovení tematických plánů vzdělávacích aktivit a plánování výuky, které budou moci být využity pedagogy v sekundárním vzdělávání. Výsledky této práce mohou být v současnosti použity při vyučování průřezového tématu Člověk a svět práce na středních školách.

3 KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA STŘEDNÍ ŠKOLE

3.1 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství pracuje zejména s následujícími pojmy, kariéra a povolání.

Slovo **kariéra** je odvozeno od francouzského slova *carrière* a znamená česky dráha.

Kariéra podle Csirke, Šnepfenbergové (2020, s. 11) je definována jako profesní dráha jedince, ať už celoživotní nebo i jen části života, která začíná v okamžiku, kdy vstoupí jedinec na pracovní trh a snaží se tam získat určité sociální postavení a sociální roli ve společnosti.

Povoláním podle klasifikace povolání, vydané v roce 1949 Mezinárodním úřadem práce, specializovanou agenturou OSN (Organizace spojených národů), se rozumí druh práce vykonávaný bez ohledu na oblast, v níž je práce vykonávána, a status zaměstnání klienta (Svobodová, 2015, s. 30). Podle Svobodové (2015, s. 31) lze povolání vymezit jako specifickou pracovní činnost, schopnost a dovednost danou specifickou pracovní činností vykonávat a jako šanci na zaměstnání a společenské postavení.

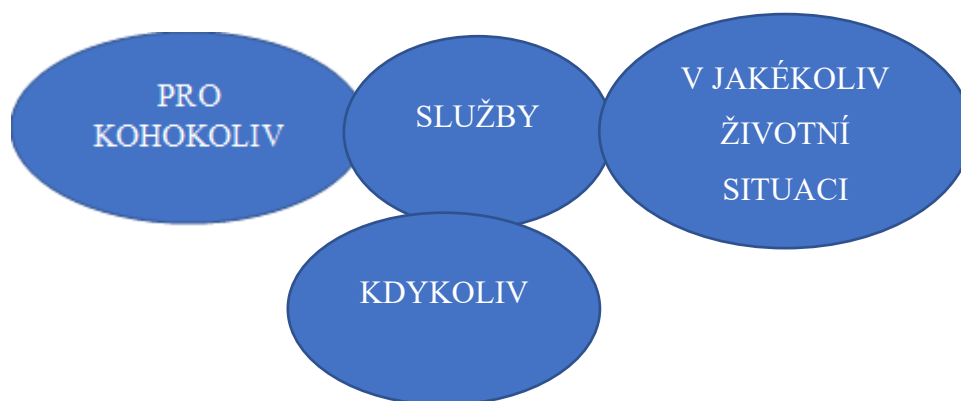
Zvýšit šanci na nalezení odpovídajícího povolání a na zlepšení společenského postavení pomáhá kariérové poradenství.

Kariérové poradenství podle Evropské komise Evropské unie a OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) představuje soubor služeb a aktivit vykonávaných s úmyslem sloužit jednotlivcům každého věku a v každé životní situaci při volbě povolání, odborné přípravě na povolání a při řízení jejich kariéry.

Vosmik (2018, s. 9) definici doplňuje následovně: „**Kariérové poradenství** má pomáhat především jednotlivci (s jeho předpoklady, zájmy, vizemi, dovednostmi, schopnostmi, motivací, emocemi, hodnotami, cíli, rodinnými a dalšími vztahy) při rozhodování o jeho vzdělávání a profesní dráze, v co nejširším kontextu jeho životní pozice.“

Z mého pohledu výstižně a příhodně kariérové poradenství definuje Norman E. Amundson (profesor psychologie na University of British Columbia v Kanadě) jako služby pro kohokoliv, kdykoliv a v jakékoliv životní situaci (Amundson, 2009a, 2009b).

Obrázek č. 1 : Kariérové poradenství podle Amundsona

Zdroj: Autorka podle Amundsona (2009a, 2009b)

Jedná se o služby poskytované při výběru povolání v oblasti kariérového vývoje, které zahrnují poskytování následujícího: výchovy k volbě povolání a k práci, kariérní orientace, kariérového poradenství, diagnostických nástrojů a testovacích programů, poradenských rozhovorů, kariérních vzdělávacích programů na hodnocení schopností, možností a získání praktických dovedností řídit vlastní kariéru, programů pro podporu hledání práce a poradenství v období životních změn.

Formy kariérového poradenství

Služby kariérového poradenství podle Freibergové (2007, s.11) se poskytují v několika formách, které vyjadřují vnější organizační uspořádání poradenského procesu z hlediska času, prostoru a vztahu jednotlivých stran procesu.

Formy rozlišujeme z několika hledisek, podle počtu účastníků dělíme formy kariérové poradenství na:

- **Hromadné poradenství**, v případě poradenství poskytované formou besed či přednášek určených pro větší počet účastníků.
- **Skupinové poradenství**, v případě poradenství určeného pro pracovní týmy, rodiny, školní skupiny, tj. pro menší skupiny lidí, kteří mají podobné potřeby.
- **Individuální poradenství**, v případě poradenství „face to face“ určené pro jednotlivce a jeho potřeby.

Další dělení forem kariérového poradenství podle Freibergové (2007, s.10) rozlišujeme podle typu poskytovatele, kdy poradenství dělíme na:

- **Formální poradenství**, které poskytuje státní sektor, např. Úřady práce ČR a školská zařízení.
- **Neformální poradenství**, které poskytuje soukromý sektor, např. personální agentury a personální asociace.
- **Informální poradenství**, které získáváme v rodině, v komunitě a na pracovišti.

3.2 Kariérové poradenství na středních školách

Formální kariérové poradenství poskytují školská zařízení včetně středních škol. Cílem kariérového poradenství na střední škole je pomoci žákům při hledání nejvhodnějšího pracovního místa, s příhodným výběrem pracovního prostředí, s bezproblémovou adaptací na povolání a naučit je vážit si všech povolání, která se nachází ve světě práce. Výsledkem by měla být profesní orientace žáka, která je formována dlouhodobým vzděláváním a výchovou k volbě povolání.

Podle Vosmika (2021, s. 10) nám škola pomáhá získávat teoretické vědomosti o světě, v němž se pohybujeme, budovat praktické dovednosti a schopnosti k zvládnání úkolů a formulovat postoje ke všemu, co nás obklopuje. Během tohoto

procesu výchovy a vzdělávání se dospívající člověk osamostatňuje a přebírá plnou odpovědnost za svoji životní a kariérní dráhu. Jedná se o nelehký úkol, ve kterém by škola měla být dětem oporou, učitelé průvodci a kariérové poradenství nástrojem. Kariérové poradenství ve školním prostředí, podle Drahoňovské, Eliáškové (2011, s. 11); Svobodové (2015, s. 12-13) se zabývá výchovou a vzděláváním žáků směřujícího k povolání, jedná se dlouhodobý proces formování profesní kariéry, který se uskutečňuje v rámci:

- **všeobecné občanské výchovy**
- **a speciálního vzdělávání k povolání, v rámci průřezového tématu Člověk a svět práce.**

Průřezové téma Člověk a svět práce v maturitním oboru Informační technologie (kód oboru RVP 18-20-M/01) na Střední škole automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři je popsáno a začleněno do Školního vzdělávacího programu následovně:

Realizace průřezových témat

„Vzhledem k informačně technologickému oboru lze obsah všech předmětů a jejich mezipředmětové vztahy považovat za průřezová témata. Souvisejícím průřezovým tématem je průnik lidského myšlení, nervové soustavy a technických prostředků, zvětšujících dosah, rychlost a produktivitu duševní a manažerské práce.“

(Školní vzdělávací program Informační technologie, 2023)

Kompetence absolventa k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám:

- má odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti, a tedy i vzdělání
- má přehled o možnostech uplatnění na trhu práce v daném oboru, cílevědomě a zodpovědně rozhoduje o své profesní a vzdělávací dráze
- má reálnou představu o pracovních, platových a jiných podmínkách v oboru
- vhodně komunikuje se zaměstnavateli, prezentuje svůj odborný potenciál a své profesní cíle
- zná obecná práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků

- rozumí podstatě a principům podnikání, má představu o právních, ekonomických, administrativních, osobnostních a etických aspektech soukromého podnikání

(Školní vzdělávací program Informační technologie, 2023)

Tabulka č. 1: Průřezové téma Člověk a svět práce pro školní rok 2022-2023

Průřezové téma/ Tematický okruh	1.ročník	2.ročník	3.ročník	4.ročník
Člověk a svět práce	Český jazyk a literatura Anglický jazyk Základy společenských věd Chemie Ekologie Matematika Tělesná výchova Hardware Aplikační software Digitální média Programování Tvorba webových stránek Technická dokumentace	Český jazyk a literatura Anglický jazyk Základy společenských věd Fyzika Matematika Tělesná výchova Hardware Aplikační software Digitální média Počítačové sítě Programování Tvorba webových stránek Technická dokumentace	Český jazyk a literatura Anglický jazyk Základy společenských věd Fyzika Matematika Tělesná výchova Ekonomika Hardware Operační systémy Počítačové sítě Programování	Český jazyk a literatura Anglický jazyk Matematika Tělesná výchova Ekonomika Hardware Operační systémy Počítačové sítě Programování Vývoj aplikací

zdroj: autorka podle Školního vzdělávacího programu Informační technologie (2023)

V současnosti vzdělávací oblast Člověk a svět práce otevírá prostor pro zařazení kariérové výchovy, která by podporovala osobní kariérový rozvoj žáků. Z mého pohledu průřezové téma Člověk a svět práce je limitováno svojí neuceleností, což dokládá tabulka viz výše, kde průřezové téma je rozčleněno do všech školních předmětů. Proto se do budoucnosti nabízí diskuse o variantě zařazení kariérové výchovy do výuky na školách jako samostatného školního předmětu s názvem Kariérová výchova.

Csirke, Šnepfenbergová (2020, s. 96) upozorňují na to, že kariérové vzdělávání nemá v koncepci středních škol prioritu a ani své pevné místo. Obecně školy nekladou důraz na význam měkkých dovedností, např. dovedností pro řízení vzdělávací a profesní dráhy (career management skills) a tyto kompetence žáků se rozvíjí případně v rámci projektů či v souvislosti s ostatními předměty, například v rámci průřezového tématu Člověk a svět práce. Na středních školách je sice poskytováno kariérové poradenství v rámci výchovného poradenství, ale je mu většinou věnováno velmi málo času, ať z důvodu jiných priorit managementu školy nebo nedostatečného personálního zabezpečení poradenství.

3.3 Školská poradenská zařízení

Kariérové a výchovné poradenství na středních školách je poskytováno zejména školskými poradenskými zařízeními. Současné možnosti, kdo se podílí na poskytování kariérového poradenství na středních školách, uvádí Vosmik (2018, s. 20-23), jsou to prostřednictvím následujících poradenských zařízení: školská poradenská zařízení, školní poradenská pracoviště, centra kariérového poradenství, poradenské služby mimo školská zařízení a poradenská centra na úřadech práce. Školský poradenský systém je orientován na poradenství žákům při úvahách o změně či volbě dalšího vzdělávání, úvahách o profesní orientaci a přípravě ke vstupu na trh práce. Výhodou školského poradenského systému je široká dostupnost a schopnost oslovit a uspokojit co největší část cílové populace, žáky a jejich rodiče.

Právní úpravu v oblasti kariérového poradenství a školských poradenských zařízení řeší vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, zejména § 3, 5, 6 a 7.

§ 3 vyjmenovává Školská poradenská zařízení, kterými jsou:

- a) pedagogicko-psychologická poradna,
- b) speciálně pedagogické centrum.

§ 5 se zabývá činností poraden, které mimo jiné poskytují žákům kariérové poradenství a poskytují informační, konzultační, poradenskou a metodickou podporu zákonným zástupcům žáka.

§ 6 popisuje činnost center, které mimo jiné poskytují kariérové poradenství žákům, pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům.

§ 7 vyjmenovává činnosti škol vč. poskytování poradenství školním poradenským pracovištěm:

„Ředitel střední školy zabezpečuje poskytování **poradenských služeb ve škole školním poradenským pracovištěm**, ve kterém působí zpravidla výchovný poradce a školní metodik prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.“

„Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby, v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy, zaměřené zejména na **kariérové poradenství** spojující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění, a spolupráci školy při poskytování **poradenských služeb** se školskými poradenskými zařízeními.“

(Zákony pro lidi, vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, 2023)

3.4 Kariéroví poradci na střední škole

Ve výše uvedeném výčtu pracovních pozic § 7 vyhláška č. 72/2005 Sb. není explicitně uvedena pracovní pozice kariérového poradce. Podle Drahoňovské, Eliáškové (2011, s. 11) kariérovými poradci na střední škole jsou jednotliví pracovníci působící přímo na školách, výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog, třídní učitelé, učitelé a vedení školy.

Úkolem kariérového poradce je podpořit žáka v praktické dovednosti činit své vlastní kompetentní volby o svém dalším profesním směřování. Kariérový poradce pomáhá žákům s odhalováním jejich možností a postupně je dovádí k tomu, aby si tyto možnosti i prakticky vyzkoušeli. Jde o proces profesionálního provádění žáků na cestě k sebepoznávání a orientaci ve vzdělávacím systému a na trhu práce. (Navarová, Lancová, 2019a, s. 7, 8, 13, 14)

Kariérový poradce by se měl účastnit uskutečňování průřezového tématu Člověk a svět práce, jak na přípravě pro zařazení do školního vzdělávacího programu, tak přímo na výuce.

Kompetence kariérového poradce

Kompetenci podle Svobodové (2015, s. 85) chápeme kompetentní jednání ve smyslu odpovědného jednání se znalostí věci. Být kompetentním znamená mít patřičnou pravomoc, vědět, jak jednat, být způsobilý a oprávněný v oblasti poskytovaného poradenství.

Poradenská práce na střední škole je multidisciplinárním oborem, do kterého se zapojují poznatky z dalších oborů filozofie, kterými jsou psychologie, sociologie, pedagogika a řízení lidských zdrojů, což znamená, že kariérový poradce by měl získat odborné znalosti i z těchto oborů (Svobodová, 2015, s. 13). Podle Amundsona (2009); Savickase a kol. (2009) se postmoderní filozofie stále více stávají základem kariérového poradenství.

Dále by měl kariérový poradce ovládat specifické znalosti a teoretické vědomosti, které využívá při práci s žáky, zejména znalosti o trhu práce a možnostech dalšího vzdělávání (Vendel, 2008, s. 50).

Metody a prostředky kariérových poradců

Kariéroví poradci mohou nabídnout žákům následující **poradenské metody**: workshopy, testování, dotazování, rozhovory, diskuse a setkávání s odborníky z různých oborů. Poradenská metoda je definována jako cesta k cíli, jedná se o způsoby zprostředkování obsahu a postupné činnosti poradce a žáků, které směřují k dosažení stanovených cílů. K dosažení cílů a zefektivnění průběhu procesu kariéroví poradci používají **poradenské prostředky**, kterými jsou nástroje a techniky, jedná se o učební texty, pracovní listy, notebooky, softwary, databáze o poradenství pro studium, konkrétní příklady, testy a dotazníky.

Právní úpravu v oblasti poradenských služeb a kariérového poradenství na středních školách řeší vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, zejména příloha č. 3, kde popisuje standardní činnosti škol, zejména poradenské činnosti výchovného poradce a školního psychologa.

Standardní poradenské a metodické činnosti výchovného poradce

„**Kariérové poradenství a poradenská pomoc** při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, zejména: koordinace mezi hlavními oblastmi **kariérového poradenství**, kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka, základní skupinová šetření k **volbě povolání**, interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků, individuální šetření k **volbě povolání** a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem, zajišťování skupinových návštěv žáků školy v Informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek.“

Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách **kariérového rozhodování** žáků a předávání odborných informací z oblasti **kariérového poradenství** pedagogickým pracovníkům školy.

Standardní činnosti školního psychologa jsou konzultační, poradenské a intervenční práce vč. kariérové poradenství u žáků, tj. volba vzdělávací dráhy žáka a individuální provázení žáka.

(Zákony pro lidi, vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, stav k 28.8.2023)

4 CÍLOVÁ SKUPINA – ŽÁCI STŘEDNÍCH ŠKOL

4.1 Žáci středních škol

Na druhé straně procesu kariérového poradenství se nachází ti, kterým je kariérové poradenství poskytováno, a to jsou žáci středních škol.

Tito dospívající v etapě dospívání a kariérového vývoje na střední škole mají potřeby a úlohy, které jsou následující: poznat sebe sama, posilovat schopnosti objektivního sebehodnocení, dosáhnout pocitu zodpovědnosti za sebe, připravit se na rozhodování o povolání, získat informace o jednotlivých povoláních, zvyšovat teoretické vědomosti o pracovní náplni v jednotlivých povoláních, získat úctu k jiným lidem a k jejich práci, zvyšovat schopnosti a praktické dovednosti, a získávat pracovní návyky, které jsou prospěšné ve světě práce.

Během studia střední školy si žáci volí konkrétní profesi a vstup na trh práce nebo další studium na vyšší nebo vysoké škole. Vzhledem k tomu, že před dospívajícími na středních školách stojí životní úkol, a to volba a rozhodování se o tom, kam budou dále směřovat, potřebují podobnou podporu jako žáci na konci základních škol.

Životní úkol volba profese, podle Csirke, Šnepfenbergové (2020, s. 10) je jedním z hlavních témat dospívání. Standardně se tím rozumí jeden krátký okamžik v životě člověka, kdy učiní rozhodnutí o své profesní budoucnosti, ale ve skutečnosti se jedná o dlouhodobý proces, který je zásadně ovlivněn faktory jako je rodina, blízké okolí a také školní prostředí.

Klíčové kompetence a osobnost žáka

Faktory, které ovlivňují kariérové rozhodování žáků se nazývají LIFESTYLE FAKTORY (faktory životního stylu). Jedná se o faktory, které mohou mít dopad na celkovou kvalitu života a mají dopad i na kariérové rozhodovací procesy žáků podle Csirke, Šnepfenbergové (2020, s. 21).

LIFESTYLE FACTORY (faktory životního stylu) je paleta faktorů, které se dělí do 2 následujících kategorií:

- **osobní faktory**, kterými jsou zájmy, potřeby, inteligence, nadání, vlohy, teoretické vědomosti, praktické dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty
- **faktory prostředí**, kterými jsou vrstevníci, škola, rodina, komunita, společnost, pracovní trh a ekonomika

Klíčové kompetence žáka se odvíjí od osobních faktorů žáka, které jsou důležité pro osobní a kariérní rozvoj a uplatnění člověka ve společnosti.

Obrázek č. 2: Klíčové kompetence žáka

Zdroj: Autorka podle Csirke, Šnepfenbergové (2020, s. 21)

Postupem času, působením výchovy a vzdělávání se žák stává kompetentním, což znamená, že se mění jeho myšlení, nahlížení na okolní svět a nahlížení na sebe sama, co vše sám dokáže. Tím, že se stává kompetentním, žák dosahuje **kariérní zralosti**.

Pojem kariérní zralost je odvozen od Superovy teorie kariérního/profesního vývoje, jde o schopnost jedince realizovat vhodné kariérní volby, poukazuje na připravenost jedince uskutečňovat, věku přiměřené, kariérní rozhodnutí a schopnost vypořádat se s kariérními úlohami. Projevy zralosti se projevují rozhodností či nerozhodností při další volbě studia nebo povolání. Předpokládaná kariérní zralost nastává mezi 14. a 15. rokem života, ale není ještě 100%, zvyšuje se s přibývajícím věkem. (Vendel, 2008, s. 20)

Csirke, Šnepfenbergová (2020, s. 43), kariérové poradkyně, uvádí, že v případě studia na středním odborném učilišti je dítě nuceno již ve 14-15 letech, v 9. třídě ZŠ, přesně znát profesi, které se chce v budoucím životě věnovat. Jelikož se jedná o velmi náročný úkol, má za následek tzv. školní turistiku, kdy v I. ročnících SŠ ale i VŠ dochází k opakovaným změnám studovaného oboru, nebo při ztrátě motivace dochází i k předčasnému ukončení studia.

Proto se tato práce následně zabývá 2 teoriemi, které pomohou vysvětlit potřeby a úkoly cílové skupiny, žáků středních škol, během procesu dospívání a zároveň tyto teorie mohou pomoci pedagogům a kariérovým poradcům nastavit formy, metody a prostředky pro proces kariérového poradenství s ohledem na potřeby a úkoly jejich klientů, kteří v procesu kariérového poradenství nejsou žáky, nýbrž klienty.

4.2 Teorie č. 1 – Donald Edwin Super – Teorie profesního/kariérního vývoje

Tato teorie je zaměřena na proces a založena na emocionálním vztahu sebepojetí, který bývá označován za základní kámen této teorie. **Sebepojetí** je vztahem jedince k sobě samému, to, co si člověk o sobě myslí, pojem, který vyjadřuje postoje a očekávání, která jedinec chová vůči sobě. Donald Super (1910-1994) spojuje psychologii životních etap s teorií sociálních rolí, což dohromady tvoří komplexní obraz kariéry mnohočetných rolí, které jedinci během života hrají, což znamená, že člověku přináleží během života více sociálních rolí na profesní dráze (Průvodce kariérou pro školy, 2012, s.17)

Kariérní/profesní dráhou se rozumí proces kariérového vývoje v průběhu života a propojuje Superovy fáze profesního vývoje s uznávanými životními obdobími.

VÝVOJOVÁ PERSPEKTIVA Supera se skládá z **5 fází profesního vývoje**, fáze č. 2 se zabývá obdobím dospívání.

Tabulka č. 2: Vývojová perspektiva Supera

FÁZE	ROLE	VĚK	VZDĚLÁVÁNÍ	ÚKOLY
2. fáze dospívání	ZKOUMÁNÍ A PRŮZKUM	14 – 24 let	studium SŠ a VŠ	3 úkoly kariérového vývoje: 1. úkol krystalizace 2. úkol specifikace 3. úkol realizace

Zdroj: Autorka podle podle Freibergové (2007, s. 26); Průvodce kariérou pro školy (2012, s. 16-17)

Podle Supera dospívání je období, kdy se jednotlivci snaží porozumět sami sobě a najít své místo ve světě práce, jde o fantazijní, pokusnou a realistickou etapu, kdy kariérové volby se zužují a jedinci si už vybrali povolání a zahájili odbornou přípravu nebo vzdělávání a rozvíjí svou profesní identitu (Freibergová, 2007, s. 26-27).

4.3 Teorie č. 2 – Model Josefa Alana – Teorie životních cyklů

Pro životní cyklus dospívání a hlavní problémy, se kterými se dospívající potýkají a které řeší, lze použít další teorii, a to více faktorový model Josefa Alana (*1938 Zlín, profesor sociologie), který životní cyklus člověka roztrídí do 8 etap a pro každou etapu charakterizuje problémové okruhy v oblasti sociální, rodinné i pracovní. Etapa dospívání přináší věku 16-20 let.

Tabulka č. 3: Životní cyklus jako model životní dráhy žáka SŠ

VĚK ETAPA	SOCIÁLNÍ CHARAKTERISTIKA	RODINNÁ DRÁHA	PROFESNÍ DRÁHA	PŘECHOD
16-20 dospívání	nabývání zákonných práv a povinností, selekce a koordinace zájmů, formování nezávislosti, krize adolescence	navazování vztahů k druhému pohlaví, láska, sexuální zkušenosti	reálná volba profesního zaměření	ukončení střední školy, první povolání nebo vysoká škola

Zdroj: Autorka podle Alana (1989)

4.4 Kariéra v 21. století

Jaká kariéra se nabízí v 21. století současným žákům středních škol, předjímá Savickas a kol. (2009) následovně:

Na počátku 21. století klade nové společenské uspořádání práce, rychle se zlepšující informační technologie a globalizační procesy, které probíhají v různých částech světa, nové požadavky na žáky a vyžadují, aby rozvíjeli znalosti a schopnosti, které se podstatně liší od dovedností a kompetencí vyžadovaných v 20. století. Pracovní vyhlídky se dnes zdají být mnohem méně definovatelné a předvídatelné, a tak pracovníci budou nuceni stát se celoživotními studenty, kteří dokážou využívat sofistikované technologie, osvojit si flexibilitu namísto stability a vytvářet si vlastní příležitosti. Lidé ve znalostní společnosti na počátku 21. století si uvědomí, že kariéra je jen částí jejich zájmů, jak žít život v postmoderním světě a úvahy lidí se rovněž budou zabývat tím, jak vybalancovat pracovní a soukromý rodinný život.

5 TEORIE K PORTFOLIU NAVRŽENÝCH VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT

Rizika, která jsou spojená s volbou profesní orientace u žáků středních škol, jsou zejména velmi malé shody volby s osobností jedince, volba neodpovídá schopnostem, dovednostem a dosavadním výkonům a profesní volba se stává nestálou. Aby se žák vyhnul předchozím rizikům je před volbou povolání žádoucí, aby poznal sám sebe, svoji osobnost, učinil sebepoznání, získal informace o trhu práce a různých povolání a naučil se vážit si všech povolání ve světě práce.

5.1 Sebepoznávání

Motto: Zjišťuji, v čem jsem dobrá/ý.

Sebepoznání pomáhá žákům poznat své silné stránky a slabé stránky, to, v čem jsou dobří, co je pro ně důležité, jak vnímají sami sebe, kým chtějí být, jaký životní styl chtějí mít a co se potřebují k tomu naučit. Tato oblast kariérového poradenství je základním kamenem pro úspěšnou a zodpovědnou volbu další profesní cesty (Navarová, 2019b, s. 26). Sebepoznání můžeme dosáhnout prostřednictvím určení a pojmenování našich preferovaných hodnot, zjištěním našich zájmů a dále anamnézou povolání v rodině.

5.1.1 Hodnoty a postoje

Podle Košťálové, Cudlínové (2015, s. 2) jedna z oblastí, které kariérové poradenství řeší, jsou potřeby jednotlivce, které jsou úzce propojeny s životní situací, ve které se jedinec zrovna nachází. Vždy záleží na individuálních představách a možnostech, stejně jako na hodnotách, které člověk uznává a co společnost označuje jako prestižní, chvályhodné nebo zajímavé. Nastavená míra významu, kterou jedinec individuálně přikládá určitým ideálům, vlastnostem, jevům, se nazývá **hodnotová orientace**. S odkazem na praktickou část práce, kde modelová

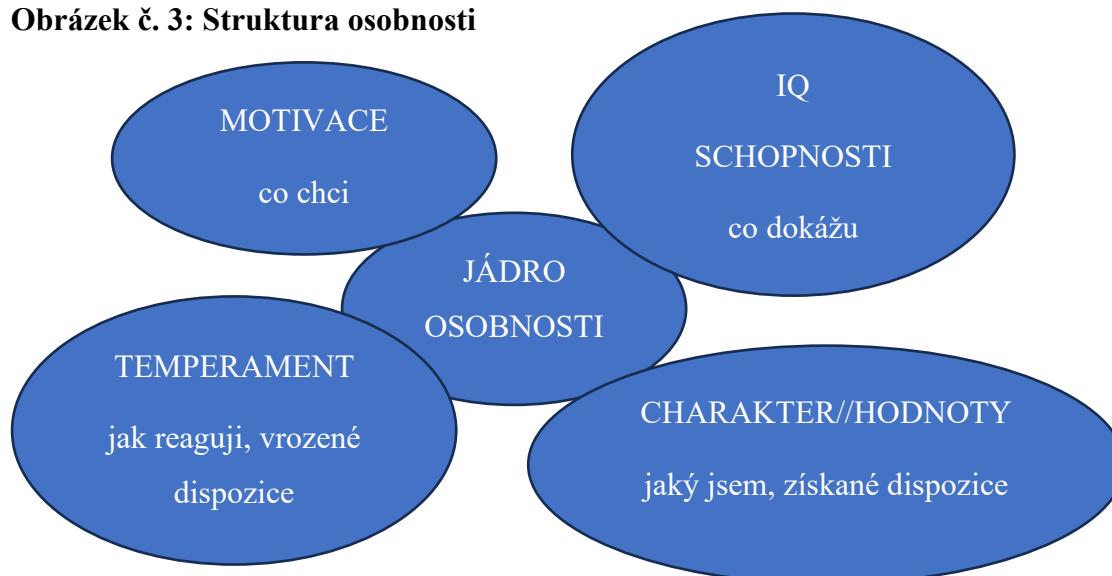
hodina z oblasti sebepoznávání se zabývá preferovanými hodnotami žáků, si definujeme pojmy **HODNOTY A POSTOJE**.

POSTOJ podle Rymešové, Chamoutové (2020, s. 89) je mentální a nervový stav pohotovosti, organizovaný zkušeností, který se skládá ze 3 složek:

1. Složka poznávací (kognitivní), která zahrnuje naše názory a myšlenky.
2. Složka citová (emotivní), která vyjadřuje, co cítíme k předmětu, zda libost či nelibost.
3. Složka konativní (behaviorální), která určuje sklon k chování a jednání.

HODNOTY podle Říčana (2006, s. 208) jsou nejobecnější postoje, které určují celý životní styl a orientaci člověka ve světě a jsou základem pro motivaci, jeden z nejdůležitějších činitelů chování a prožívání. Při rozhodování o výběru povolání, by si člověk měl uvědomit jaké hodnoty jsou pro něho důležité, jak v pracovním životě, tak v soukromém životě. Hodnota je jednou ze složek struktury osobnosti, jedná se o komplex jednotlivých složek osobnosti, mezi kterými probíhají vzájemné interakce.

Obrázek č. 3: Struktura osobnosti

Zdroj: Autorka podle Rymešové, Chamoutové (2020, s. 57); Říčana (2006, s. 208)

V ČR hodnoty setřídil do jednotlivých kategorií Petr Sak (*1945, sociolog a psycholog) následovně:

Tabulka č. 4: Petr Sak – Kategorie hodnot

KATEGORIE HODNOT	HODNOTY
egoisticko-materialistická	klade důraz na vysoké postavení, majetek a moc
profesně-rozvojová	důležité je vzdělání, úspěch, zaměstnání
reprodukční	velký důraz se klade na rodinu a na její rozšiřování, na lásku,
globální	upřednostňuje zájem o životní prostředí, mír, přírodu a zdraví
liberální	důležité hodnoty jsou soukromí a svoboda

Zdroj: Autorka podle Saka (2000)

5.1.2 Zjišťování zájmů – Hollandova typologie zájmů

Další metodu sebepoznávání osobnosti představuje identifikace zájmů.

Zájem přiřazuje **John Lewis Holland** (1919-2008, USA, psycholog)

k nejvýznamnějším projevům osobnosti. Holland je autorem teorie s názvem Hollandova typologie zájmů, která pomáhá lidem a uchazečům o zaměstnání najít zaměstnání, které odpovídá povaze člověka. Z výzkumu vyplynulo, že lidé mohou fungovat a rozvíjet se nejvíce v zaměstnání a v pracovním prostředí, které korespondují s jejich osobnostním a životním stylem. **Hollandův model osobnostních typů** vychází z předpokladů, že existuje vztah mezi typem osobnosti a druhem profesního prostředí a volba povolání má tudíž vycházet ze 2 složek, a to sebepoznání a znalostí profesí. Holland uspořádal systém klasifikace povolání, který se skládá ze 6 kategorií, kde v modelu proti sobě stojí 6 druhů profesního prostředí, které korespondují s 6 typy osobností, které preferují určitý typ pracovního prostředí. (Freibergová, 2007, s. 24; Košťálová, Cudlínová, 2015, s. 8; Mezera, 2005, s. 8-9)

Holland zpracoval **dotazník na zjišťování profesních zájmů**, který odpovídá souladu zájmové orientace osobnosti klienta se specifickým typem pracovního prostředí. Z dotazníku profesních zájmů ze seznamu 160 profesí klient zjistí, které skupiny povolání mu nejlépe odpovídají a vyhovují. Holland vyvinul kódovací systém pro popis typického prototypu pro osoby a prostředí na základě iniciál ze 6 škál, který ve výsledku umožňuje 720 různých variant osobnosti. Člověk nemusí výlučně patřit do některého typu RIASEC, ale může spadat do mezitypu, tj. do dvojice či trojice písmen např. RIA, SEC atd. (Freibergová, 2007, s. 24)

RIASEC – Typologie osobnosti a typologie pracovního prostředí

(Košťálová, Cudlínová, 2015, s. 9; Svobodová, 2015 s. 97-98)

6 základních osobnostních typů orientovaných na životní styl a 6 druhů profesního prostředí:

R – realistický typ osobnosti

charakteristika: dobrá fyzická kondice, zručnost na řemesla, aktivní jedinci, sportovně založení, obliba konkrétní, manuálně, technicky náročné činnosti, introvertní, málomluvní, zaměření na konkrétní věci, předměty, materiály, schopnosti a praktické dovednosti spojené s fyzickou aktivitou a zručností

R – motorické (manuálně technické) profesionální prostředí

prostředí: pohybové, manuální, práce s předměty, se stroji, se zvířaty

povolání: obor stavebnictví, strojírenství, elektromechanik, zedník, veterinář, kuchař, letec, masér, řidič, tesař, švadlena, malíř, zedník, topenář, RA zubní laborant

I – intelektuální typ osobnosti

charakteristika: převažuje přemýšlení, analytické, intelektuální, investigativní aktivity, zájem o výzkumy, vědecké obory, přednost je dávana poznávání, zkoumání, bádání, kritické metodické myšlení, opatrné a uvážlivé jednání, introvert

I – intelektuální (vědecké) profesionální prostředí

prostředí: pozorování, studia, zkoumání, analyzování, vyhodnocování jevů, procesů

povolání: matematik, chemik, fyzik, biolog, kybernetik, vědec, psycholog, programátor

A – umělecký typ osobnosti

charakteristika: usiluje o individuální emocionální vyjádření, originální, imaginativní myšlení, zájem o komponování hudby, malování, tvůrčí psaní, tanec, hru na nástroje, tvůrčí vyjádření vlastních pocitů, nálad, dojmů, nápadů, vyhledávají flexibilitu, dynamičnost, nestálost, nesnáší konvenčnost a konformitu, komplikovaná, nepořádná, nevázaná, impulzivní osobnost, usiluje o sebevyjádření

A – umělecké (estetické) profesionální prostředí

prostředí: využívání intuice, imaginace, kreativity, nestrukturované podmínky

povolání: hudebník, reportér, spisovatel, malíř, sochař, fotograf, výtvarník, aranžér, hudebník, herec

S – sociální typ osobnosti

charakteristika: orientace na druhé, společenští, laskaví, přesvědčiví, družní, extroverti, komunikativní, prosociální, pomáhající, vzdělávací, zájem o léčebné aktivity, rádi sdílejí problémy ostatních, interpersonální aktivitě je dána přednost před intelektuální nebo fyzickou prací

S – sociální profesionální prostředí

prostředí: vzdělávání, informační a poradenské činnosti, lékařství, pomoc lidem

povolání: učitel, poradce, kariérový poradce, sociální pracovník, diplomat, psycholog, učitel, lékař, terapeut

E – podnikavý typ osobnosti

charakteristika: preferují ovlivňování druhých, ambiciózní, energetičtí, sebevědomí, spoléhají se na sebe, dobrodružní, orientace na zisk, profit, společenskou úspěšnost, přesvědčování ostatních lidí

E – podnikavé profesionální prostředí

prostředí: řízení, ovlivňování a přesvědčování lidí, výkonu, obchodu, prodeje, zisku

povolání: personální management, úředník pojišťoven, právník, manažer, ES prodavačka, ER obchodník, manažer, podnikatel

C – konvenční typ osobnosti

charakteristika: orientují se na společenské postavení, moc, vysoce výkonní jedinci se sklonem k pečlivosti, konformní, přizpůsobiví, pracovně svědomití, činnost s jasně vymezenými pravidly, méně společenští, přesnost při práci s daty, jasně stanovené povinnosti a úkoly, realizace příkazů

C – konformní profesionální prostředí

prostředí: administrativní a počítařské činnosti, systematické práce s fakty

povolání: bankovní úředník, mzdový účetní, administrativní pracovník, sekretářka, účetní, úředník

5.1.3 Anamnéza povolání v rodině

Další metodu sebepoznávání představuje zmapování vloh, které byly jedinci předány prostřednictvím genetického přenosu informací.

Důležitost poznání anamnézy povolání v rodině popisuje Csirke, Šnepfenbergová (2020 s. 27-28). Vytvoření rodokmenu vzdělání a povolání jednotlivých členů rodiny otevírá pohledy do uvědomění si schopností, dovedností, hodnot a postojů, které jednotlivci byly předány předky a přechází přes zkušenosti předchozích generací. Žáky rodina ovlivňuje při výchově tím, jakým způsobem mluví její členové o vzdělání, o práci a o prioritách, které jsou pro ně důležité. Do rodokmenu se zahrnují i členové širší rodiny, tj. prarodiče, strýcové, tety, s kterými jsou žáci v kontaktu a jsou jimi ovlivněni. Protože žáci sledují, co členové rodiny dělají a zda jsou spokojeni. Všechny tyto informace na ně mají vliv v období, kdy přemýšlí o své budoucí profesní kariéře.

5.2 Trh práce

Důležité informace pro kariérové rozhodování žáků poskytuje trh práce, s kterými by se žáci měli seznamovat pro své budoucího rozhodnutí o pracovním uplatnění. Žáci se seznámí s různými povoláními např. s pomocí informačních technologií a naučí se vážit si všech povolání ve světě práce.

5.2.1 Národní soustava povolání neboli Národní katalog povolání

S povoláními prostřednictvím informačních technologií se lze seznámit v Národním katalogu povolání (NSP).

Jedná se o internetovou databázi, která obsahuje databázi povolání a informace o povoláních, které se vyskytují ve světě práce. Databázi povolání vytváří zaměstnavatelé a odborníci na trhu práce a je spravována Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Celostátní přehled povolání v ČR vymezuje povolání jako souhrn pracovních činností, vykonávaných jednou osobou, jejíž výkon předpokládá určitý stupeň a obor vzdělávání, včetně dovedností a schopností specifického zaměření. Každý pracovník, který vykonává určité povolání, má teoretické vědomosti a praktické dovednosti a je vybaven schopnostmi potřebnými k výkonu určitých pracovních činností. S pomocí povolání a platu si jedinec opatřuje prostředky na pokrytí životních potřeb, s čímž je spojeno jeho sociální postavení ve společnosti. Předpokládanou mzdu (plat) ve svém budoucím povolání si může žák předběžně ověřit na webových stránkách Českého statistického úřadu nebo na platy.cz. (Košťálová, Cudlínová, 2015, s. 5; Svobodová, 2015, s. 30, 31; Národní soustava povolání, 2023)

5.2.2 Národní soustava kvalifikací neboli Národní katalog kvalifikací

S povoláním je úzce spojena **kvalifikace**. **Kvalifikace** je způsobilost k vykonávání určité pracovní činnosti, jedná se o soustavu schopností, vědomostí, dovedností, návyků a zkušeností potřebných k získání oficiálně potvrzené způsobilosti k výkonu určité pracovní činnosti. Národní soustava kvalifikací (NSK) je nástrojem pro moderní řízení lidských zdrojů, jde o otevřenou a všem dostupnou databázi povolání, která je spravována Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Kvalifikace jsou součástí Národní soustavy kvalifikací, která vychází z Národní soustavy povolání, z které příslušná povolání poukazují na potřebnost určitých kvalifikací.

NSK rozčleňuje kvalifikace do 2 typů: úplná profesní kvalifikace a profesní kvalifikace. Každá úplná profesní kvalifikace a profesní kvalifikace v Národní soustavě kvalifikací má určitou kvalifikační úroveň. Úrovně úplných profesních kvalifikací odpovídají stupňům vzdělání definovaným školským zákonem (Školský zákon, 2024). Univerzální stupnicí je Evropský rámec kvalifikací (EQF), který zahrnuje 8 úrovní, které jsou definovány prostřednictvím výsledku učení. NSK umožňuje určení vztahu mezi českými kvalifikacemi a úrovněmi Evropského kvalifikačního rámce (EQF). Jednotlivé kvalifikace jsou součástí příslušného oboru kvalifikace, celkově se jedná o 572 kvalifikací. (Košťálová, Cudlínová, 2015, s. 5; Národní soustava kvalifikací, 2023)

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části je navržen dlouhodobý vzdělávací program Kariérová výchova, který v současnosti by bylo možné zařadit do vyučovacích hodin průřezového tématu Člověk a svět práce, nebo v budoucnosti do Rámcových a Školních vzdělávacích programů jako samostatný školní předmět Kariérová výchova.

V praktické části jsou navrženy vzdělávací aktivity pro žáky středních škol, s ohledem na teoretickou část této práce, z klíčových oblastí sebepoznávání, trhu práce a dalšího vzdělávání. Tyto vzdělávací aktivity mohou žákům pomoci porozumět sami sobě, jejich osobnosti, objevit možnosti, které jim jsou k dispozici a přijmout odpovědnost za rozhodnutí o budoucím pracovním životě.

Cílem praktické části je s ohledem na praktické využití kariérového poradenství popsat, jaké mohou žáci dostat informace, které jim pomohou při hledání vhodného povolání, v co možná největším souladu s jejich zájmy, schopnostmi a cíli, které je budou naplňovat a umožní jim dosáhnout úspěchu v profesním i soukromém životě.

Některé z navržených vzdělávacích aktivit byly vyzkoušeny a ověřeny na Střední odborné škole automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři.

6 CHARAKTERISTIKA STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLY – Střední škola automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři

6.1 Charakteristika střední odborné školy, kde byly navržené vzdělávací aktivity realizovány

Název školy: Střední škola automobilní a informatiky v Praze – Hostivaři

sídlo: Weilova ul., Praha 10 – Hostivař

zřizovatel školy: Hlavní město Praha

typ školy: střední škola, právní forma: příspěvková organizace

Střední odborná škola nabízí následující obory vzdělávání:

Maturitní obory – 4 leté obory vzdělávání s maturitní zkouškou

- informační technologie kód RVP 18-20-M/01
- multimediální komunikace kód RVP 18-20-M/01
- autotronik kód RVP 39-41-L/01

Učební obory – 3 leté obory vzdělávání s výučním listem

- automechanik kód RVP 23-68-H/01
- autolakýrník kód RVP 23-61-H/01
- karosář kód RVP 23-55-H/02
- autoelektrikář kód RVP 26-57-H/01

Nástavbové obory – vzdělávání nástavbového studia s maturitní zkouškou

- podnikání 2leté denní kód RVP 64-41-L/51
- autotronik 2leté denní a 2leté dálkové kód RVP 39-41-L/51

6.2 Školní poradenské pracoviště školy

Na střední odborné škole poradenské kariérové služby nabízí a zajišťuje Školní poradenské pracoviště (ŠPP), které nabízí žákům, rodičům a učitelům široké spektrum poradenských služeb.

Cíle ŠPP jsou následující: poskytovat metodickou pomoc při řešení psychologických a speciálně pedagogických problémů, koordinovat služby s ostatními poradenskými zařízeními v př. kariérového poradenství, poskytovat metodickou podporu učitelům, vytvářet návrhy efektivního řešení problémů vzniklých během studia, např. špatný prospěch, vyloučení ze školy nebo zájem o přestup na jinou školu, a dále individuální přístup ke každému žákovi (Střední škola automobilní a informatiky, 2023).

Poskytování kariérového poradenství zajišťují členové týmu ŠPP, kterými jsou vedoucí týmu a metodik prevence, ředitel školy, metodik prevence a terapeut pro práci se školními kolektivy a růstovou skupinou, výchovný poradce, kariérový poradce a externí školní psycholog. Tito členové týmu poskytují konzultace po domluvě nebo v určitých předem rozvrhem stanovených hodinách žákům, pedagogům i zákonným zástupcům. (Střední škola automobilní a informatiky, 2023)

6.3 Současné metody a formy kariérového poradenství na střední odborné škole

Střední odborná škola se snaží v rámci oborů propojovat školní teorii s praxí a poskytovat žákům odborné praxe v reálném pracovním prostředí. Odborné praxe nabízí škola žákům ve vlastních školních autoservisech v Praze – Libuši a v Praze – Bohdalci, kromě toho škola také spolupracuje s dalšími autoservisy. Cílem této aktivity je podporovat a udržovat motivaci a zájem žáků o vybraný obor a dále podporovat žáky při hledání pracovního uplatnění.

Žáci jsou připravováni na budoucí povolání též spoluprací školy se spolkem Můžeš podnikat, který pomáhá školám připravovat žáky na trh práce a inspiruje

žáky k podnikavosti. Spolek propojuje žáky s reálnou prací ve firmách a pořádá semináře a workshopy. (Můžeš podnikat, 2023)

Dále škola spolupracuje s mezinárodní vzdělávací neziskovou organizací Junior Achievement o.p.s. Praha, která poskytuje žákům všech škol praktické ekonomické vzdělání, rozvíjí jejich praktické dovednosti s podnikáním a znalosti v oblasti finanční gramotnosti tak, aby se žáci v reálném životě dovedli prosadit a byli dobře připraveni pro vstup na trh práce. Programy Junior Achievement jsou akreditovány MŠMT ČR a jsou zpracované ve struktuře Školního vzdělávacího programu (ŠVP) a tak lépe zařaditelné do koncepce ŠVP jednotlivých škol. (JA Czech, 2023)

Z metod kariérového poradenství škola nabízí žákům workshopy, testování, dotazování a příležitosti k setkávání s odborníky z různých oborů při přednáškách nebo na veletrhu práce.

Kariérové poradenství na této střední škole probíhá ve všech **3 formách**:

INDIVIDUÁLNÍ PORADENSTVÍ škola poskytuje jednotlivým žákům prostřednictvím Školního poradenského pracoviště v předem stanovených konzultačních hodinách.

SKUPINOVÉ PORADENSTVÍ škola poskytuje prostřednictvím přednášek potenciálních budoucích zaměstnavatelů ve vyučovacích hodinách, kde seznamují žáky s jednotlivými povoláními, s požadavky, jaké jsou kladeny na zaměstnance, a se zajímavostmi o jednotlivých povoláních. Žáci se během tohoto poradenství seznamují s různými povoláními a s trhem práce.

HROMADNÉ PORADENSTVÍ škola poskytuje prostřednictvím pořádání Kariérních dnů, jedná se o veletrh práce, kde vystavovateli jsou potenciální budoucí zaměstnavatelé.

Kariérní den 18.10.2023 spočíval v prezentacích možných budoucích zaměstnavatelů a v jejich přednáškách např. o pořádaných náborových akcích, o procesech přijímacích řízení a o požadavcích zaměstnavatelů na budoucí zaměstnance. Pořádaná akce se setkala s velkým zájmem žáků školy, kteří se na této akci seznamovali se svými potenciálními zaměstnavateli, získali informace

o trhu práce, o tom, jak probíhají přijímací řízení a zajímavé a přínosné rady, jak se na tato přijímací řízení co nejlépe připravit.

7 NÁVRH VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU KARIÉROVÁ VÝCHOVA PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

7.1 Plán vzdělávacích aktivit pro výuku programu Kariérová výchova na SŠ

Pro zlepšení fungování kariérového poradenství v rámci středního odborného vzdělávání navrhuji dlouhodobý vzdělávací program Kariérová výchova zaměřený na klíčové oblasti sebepoznávání osobnosti, trhu práce a dalšího vzdělávání. Cílem dlouhodobého vzdělávacího programu Kariérová výchova s ohledem na praktické využití kariérového poradenství je poskytnout žákům informace, které jim pomohou při určování jejich schopností, zájmů, cílů, a pomohou jim nasměrovat profesní cestu, která je bude naplňovat a umožní jim dosáhnout úspěchů, jak v profesním, tak i v soukromém životě. Dlouhodobý vzdělávací program Kariérová výchova je založen na charakteristice osobnosti, charakteristice dalšího vzdělávání a na charakteristice pracovního místa.

Vzdělávací program je rozdělen do několika modulů a v každém modulu jsou navrženy vzdělávací aktivity, které mají vzájemnou logickou návaznost. Vzdělávací aktivity jsou zaměřené na žáky středních škol a svým zaměřením jim pomohou porozumět sami sobě, dále možnostem, které jim jsou k dispozici a přijmout vlastní rozhodnutí o své kariérové budoucnosti.

Tematické moduly dlouhodobého vzdělávacího programu Kariérová výchova:

1. MODUL – SEBEPOZNÁVÁNÍ OSOBNOSTI

Tento modul odpovídá na otázky: KDO JSEM? KDE JSEM? Jaké hodnoty a zájmy mám?

Tato část vzdělávacího programu vede žáky k osobnímu sebepoznávání.

Cílem je sebepoznávání osobnosti žáka, jde o sebepoznávání osobnostních vlastností a životních hodnot, jak v osobním životě, tak v pracovním životě. Žáci

získají poznatky o osobnostních charakteristikách, významných pro rozhodování se o volbě povolání, o schopnostech, motivacích, znalostech, dovednostech a hodnotách. Tyto informace získají pomocí dotazníku zájmů, dotazníku hodnot a anamnézy povolání v rodině. V tomto modulu je použit Hollandův osobnostní dotazník zájmů a dotazník hodnotové orientace žáků, jelikož je snazší získat dobré výsledky, pokud si jedinec vybere něco, co se mu líbí, a pokud si vybere zaměstnání, které ho zajímá.

2. MODUL – SVĚT PRÁCE

Tento modul poskytuje žákům informace o světě práce, pomáhá jim orientovat se na trhu práce a seznamuje je s různými povoláními.

Cílem je motivovat žáky, aby si vážili všech povolání existujících ve světě práce. Žáci získají poznatky o charakteristikách jednotlivých povolání a o předpokladech, která jsou po zaměstnancích požadována.

Tento modul věnující se informacím o světě práce a orientaci na trhu práce, pracuje konkrétně s Národní soustavou povolání – katalogem profesí a s Národní soustavou kvalifikací – katalogem kvalifikací. Dále je zde zařazena soutěž, v které žáci hledají největší počet povolání, která se podílí přímo či nepřímo na výrobě např. TUŽKY. Modul pracuje se skutečností, že o některých povoláních nemají žáci ponětí, že existují, nemají potřebné informace, co tato povolání obnáší, a tak ani neví, že by se o ně mohli potenciálně v budoucnu zajímat.

3. MODUL – VOLBA MOŽNOSTI PO STŘEDNÍ ŠKOLE

Tento modul řeší otázky dalšího vzdělávání a rozhodování: CO BUDU DĚLAT? JAK SI S TÍM PORADÍM?

Cílem je, aby žáci získali informace o faktorech potřebných pro rozhodování se o dalším vzdělávání.

Absolventi dlouhodobého programu Kariérová výchova získají následující kompetence: jak pracovat s informacemi o sobě samém a poznávat vlastní osobnostní typ, jak získávat informace o světě práce, jak se orientovat v dalším

vzdělávání, a jak tyto informace spojovat navzájem, informace o osobě samém s informacemi o vzdělávání a o světě práce.

Dlouhodobý vzdělávací program pracuje s 3 zdroji informací: informace o klientovi samém, údaje o světě práce, údaje o dalším vzdělávání.

Jako výukové metody lze zařadit: brainstorming, výklad, diskusi ve skupině, soutěž, testování, dotazování, samostatnou práci, domácí úkoly.

Jako didaktické prostředky lze zařadit: učební listy, testy, dotazníky, kartičky, praktická cvičení, notebooky, internet, webové stránky.

Časová dotace:

Pro dlouhodobý vzdělávací program je vhodnější varianta 1 vyučovací hodiny týdně během školního roku optimálně v I. a ve IV. ročníku středních škol. Dostatek času by měl být rezervován pro reflexi a domácí úkoly, které jsou nedílnou součástí vzdělávacích aktivit.

7.2 Modul č. 1 – Sebepoznávání osobnosti

7.2.1 Vzdělávací aktivita č. 1 – Hollandův model typu osobnosti a pracovního prostředí

Cílem vzdělávací aktivity je sebepoznání osobnosti žáka a pracovního prostředí, na které by se měl žák zaměřit. Žák projde cestou poznání preferovaného prostředí a činností, které bude chtít dělat, sebepoznání znalostí, schopností, dovedností, které bude využívat. Cílem vzdělávací aktivity je sebepoznání žáků, setřídění jejich zájmů a s tím spojené propojení s vhodným oborem povolání na základě zjištění, co žák rád dělá a k čemu inklinuje. Ve fázi rozhodování tento orientační a podpůrný dotazník pomáhá žákovi rozhodnout se pro 1 či 2 profesní cíle. Jde o orientační test pro poznávání osobnosti, který pomáhá při nejistotě při rozhodování, jakým směrem se ubírat ve studijním či pracovním životě. Tento dotazník je často používán při poskytování služeb kariérového poradenství v Informačních a poradenských střediscích Úřadů práce ČR.

Časová dotace: 1 vyučovací hodina, z toho 15 min na vyplnění dotazníku a zbývající čas na rozbor výsledků testu

Materiálová dotace: pracovní list RIASEC – Hollandův dotazník profesní orientace (Mezera, 2002), příloha č. 1, nebo počítač s internetovým připojením, dotazník je dostupný online na RIASEC.cz nebo salmondo.cz, hodnocení testu obsahuje příručka Mezery (2005), další varianta této aktivity lze nalézt v knize Kurz skupinového kariérového poradenství (Vosmik, 2021, s. 53)

Forma: individuální a skupinová práce

Metoda: výklad, testování, praktické cvičení, dotazování

Popis aktivity – struktura hodiny:

Pedagog nejdříve žákům rozdá pracovní listy a následně představí Hollandův dotazník zájmů RIASEC. Každý žák si sám vyplní dotazník RIASEC, kde vyplní své soukromé zájmy a na základě těchto zájmů se žák přiřadí nejprve k typu osobnosti a na základě typu osobnosti se propojí s odpovídajícím pracovním prostředím, které nejvíce přináleží jeho soukromým zájmům. Po vyplnění testu pedagog vysvětlí jednotlivé skupiny R I A S E C, co jednotlivé kódy skupin typu

osobností a pracovního prostředí znamenají, a při dostatku času může výsledky testu probrat a rozebrat s jednotlivými žáky individuálně.

Dojde-li k rovnováze několika typů zájmové orientace, lze v profesní orientaci žáka očekávat rozpory a konflikty. Z uvedeného důvodu lze pedagogům doporučit, aby vyhodnocovali profesní orientaci žáků při volbě povolání s podporou informací o světě práce.

Reflexe:

Tato aktivita byla vyzkoušena v hodině II. ročníku oboru multimediální komunikace, při počtu žáků ve třídě 15, což byl z mého pohledu optimální počet pro tuto individuální aktivitu. Testováním se potvrdil předpoklad, že ve třídě oboru multimediální komunikace bude nejvíce žáků přináležet do skupiny A, umělecky orientovaných osobností s touhou pracovat v uměleckém prostředí. Nejvíce žáků, ½ žáků ve třídě, se začlenilo do této skupiny A. Nejméně se nacházelo ve třídě žáků ze skupiny I vědeckých typů osobnosti a ze skupiny S sociálních typů osobnosti, z každé této skupiny byl ve třídě pouze 1 žák, 1 žák vědecky orientován a 1 žákyně sociálně orientovaná.

Při této aktivitě byl ve třídě klid, žáky práce zabavila i zaujala a hodnotili ji jako zajímavou a přínosnou pro sebepoznávání charakteru osobnosti a příhodnou volbu povolání.

7.2.2 Vzdělávací aktivita č. 2 – Hodnotové orientace žáků

Cílem této aktivity je sebezpoznání osobnosti žáka, uvědomění si hodnot v osobním a v pracovním životě. Hlavním přínosem aktivity je pomoci jedinci poznat lépe sám sebe, ujasnit si ideální pracovní a životní hodnoty a podle toho si vybrat do budoucna vhodné povolání. Tato aktivita je vhodná pro žáky středních škol jako reflexe správného výběru školy, kterou studují, a pro případnou možnou korekci dalšího směřování. Žáci dostanou možnost vyzkoušet si aktivitu na sobě a ověřit si tak vlastní ideální pracovní a životní hodnoty.

Přínosem této aktivity je, že žáci mapují své hodnoty, priority a budoucí pracovní motivaci, protože hodnoty, to, proč věci dělají, je zdrojem jejich vnitřní motivace. Při rozhodování o výběru povolání, by si člověk měl uvědomit jaké hodnoty jsou pro něho důležité, protože lidé často mají vlohy či talent, ale když nemají potřebnou motivaci, vlohy ani talent nikdy plně nerozvinou.

Časová dotace: 1 vyučovací hodina, z toho 15 min. na dotazník

Materiálová dotace: pracovní list – dotazník hodnot v pracovním a v soukromém životě, na jedné straně je uveden výčet hodnot v soukromém životě a na druhé straně výčet hodnot v pracovním životě, příloha č. 2, psací potřeby

(další varianta této aktivity je dostupná v knize Kurz skupinového kariérového poradenství (Vosmik, 2021, s. 48-50, s. 96-98))

Forma: individuální a skupinová práce

Metoda: praktické cvičení, dotazování a diskuse ve skupině

Popis aktivity:

Pedagog úvodem představí žákům aktivitu, jak bude probíhat a jaký bude cíl.

Žáci obdrží pracovní list s výčtem hodnot v pracovním životě na jedné straně a s výčtem hodnot v osobním životě na druhé straně pracovního listu. Pedagog vyzve žáky, aby se zamysleli nad svými ideálními pracovními a životními hodnotami a vybrali z každé oblasti 3 hodnoty jevící se jako nejdůležitější a 3 hodnoty, které shledávají jako nejméně důležité. Pak se žáci zamyslí nad vybranými hodnotami v osobním a v pracovním životě a tyto hodnoty porovnájí mezi sebou

navzájem, zda jsou vybrané hodnoty v souladu či v rozporu. Pro tuto aktivitu obdrží žáci dostatek potřebného času k zamyšlení se.

Během práce některým slovům v dotazníku žáci nerozumí a je potřeba je hromadně vysvětlit.

Po dokončení vlastní práce pedagog vyzve žáky, aby sdělili, které hodnoty shledávají pro ně důležité a které nejméně důležité a svou volbu zdůvodnili. Následně proběhne diskuse, proč si myslí, že jsou některé hodnoty důležité a některé nedůležité, proč si myslí, že tyto hodnoty nepotřebují, a jak se životní a pracovní hodnoty shodují nebo rozcházejí. Na závěr pedagog porovná navzájem vybrané pracovní a životní hodnoty, zda jsou tyto hodnoty v souladu, či je zde nějaký větší rozpor mezi vybranými hodnotami.

Reflexe:

Tato aktivita byla vyzkoušena v I. ročníku oboru multimediální komunikace při počtu žáků 25. Doporučila bych aktivitu provádět s menší skupinou kolem 15 žáků, aby na všechny žáky vyšel dostatek času pro jejich osobní hodnocení při diskusi ve skupině. Časově jsem dobu na výběr hodnot neomezovala, jde o aktivitu, která si vyžaduje delší čas na zamyšlení, a tak byl žákům poskytnut pro ně potřebný čas.

Preferované hodnoty žáků v pracovním životě zaznívaly převážně následující: klidná práce, bez časového nátlaku, bez stresu, v nesoutěživém prostředí, bez kontroly nadřízených, a naopak žáky nelákala manuální fyzická práce, práce ve stresu a pod stálým dohledem.

V osobním životě nejčastěji zazněly jako nejdůležitější hodnoty z kategorie liberální a reprodukční (Sak, 2000) láska, svoboda, jistota a překvapivě nejméně důležité hodnoty byly krása a soutěživost.

7.2.3 Vzdělávací aktivita č. 3 – Anamnéza povolání a vzdělání v rodině

Tato aktivita slouží k uvědomění, k jakému povolání členové rodiny tíhnou a jsou geneticky zvýhodněni, jak geneticky předanými osobnostními vlastnostmi, tak také pracovními kontakty v upřednostňovaném pracovním oboru. Práce na tvorbě rodokmenu vzdělání a povolání členů rodiny slouží jako podnět pro diskusi žáků s rodiči, s prarodiči, pro poznávání jednotlivých povolání vyskytujících se v rodině a potažmo tato aktivita přispívá k prohlubování vztahů v rodině. Rodokmen může odhalit další skryté a neznámé informace a zajímavosti, dosud neobjevené.

Časová dotace: 1 vyučovací hodina + domácí úkol

Materiálová dotace: 1 papír velikosti A3, psací potřeby, pastelky, fixy

(další varianta této aktivity lze nalézt v knize Kurz skupinového kariérového poradenství (Vosmik, 2021, s. 65- 67) a v knize Rozvoj kariérového poradce (Navarová, 2019b, s. 74))

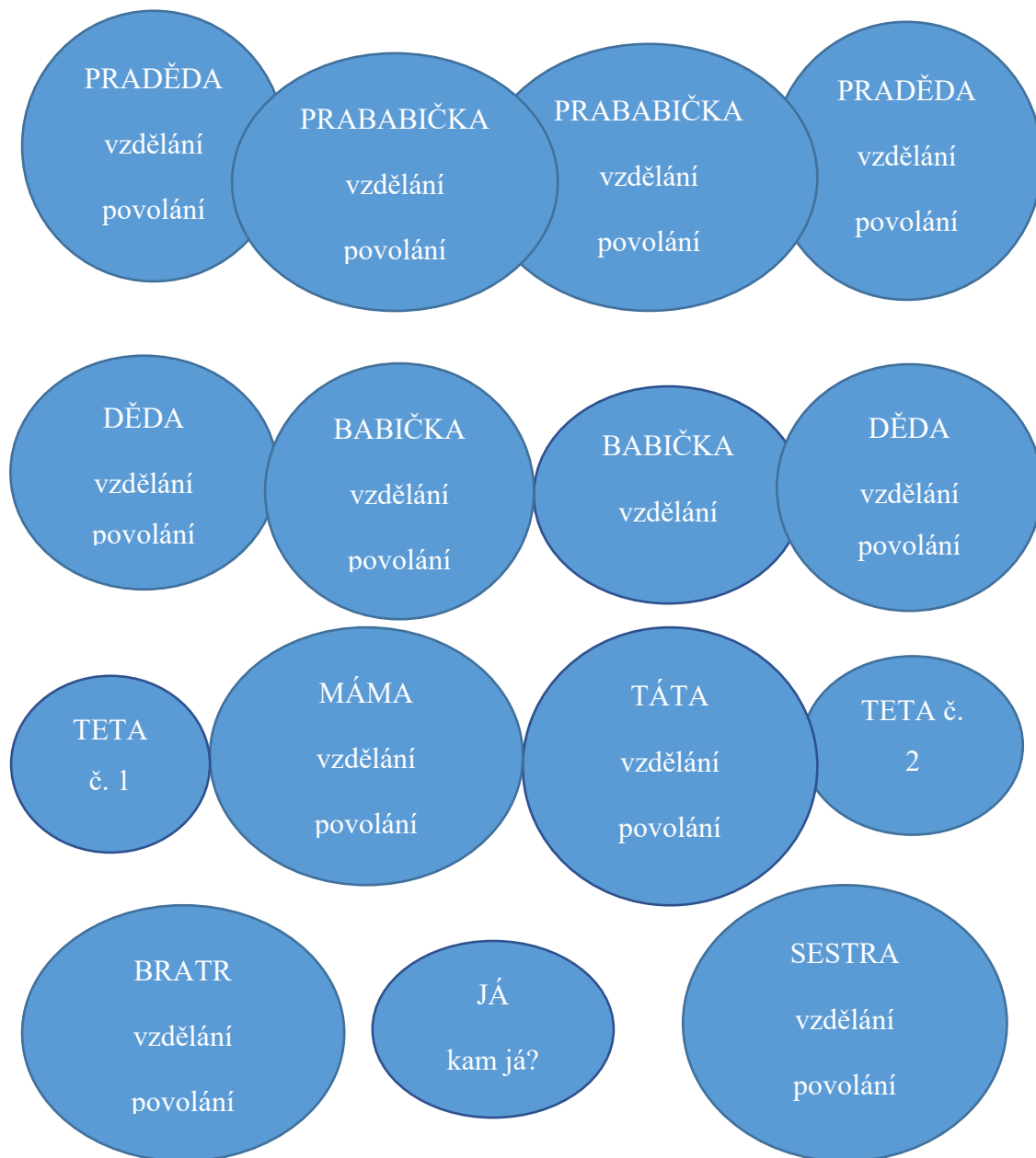
Forma: individuální a skupinová práce

Metoda: praktické cvičení, myšlenková mapa podle Buzana (2012)

Popis aktivity:

Pedagog seznámí žáky s myšlenkovými mapami, s jejich tvorbou a nakreslí žákům vzor myšlenkové mapy na tabuli. Žáci si vytvoří myšlenkovou mapu na téma rodinná mapa, kde do mapy zanesou všechny členy své širší rodiny a ke každému členovi rodiny doplní vzdělání a hlavní povolání. Každý ve třídě si nakreslí rodokmen vzdělání a povolání v širší rodině tak, že začne u sebe a pokračuje dále k sourozencům, rodičům, tetám, strejdům, prarodičům a praprarodičům. Žák při hodině zakreslí do rodokmenu informace, které zná, ty informace, které nezná, si lze doplnit za domácí úkol.

Obrázek č. 3: Anamnéza povolání v rodině

Zdroj: Autorka podle Buzana (2012)

Domácí úkol:

Za domácí úkol si žák promluví s rodiči a rodinnými příslušníky, nebo vyhledá rodinné dokumenty a doplní do rodokmenu vzdělání a povolání ostatních členů rodiny, které neznal při vyučovací hodině. Žák touto aktivitou dostává příležitost

pohovořit s rodiči, s prarodiči, poznat více historii své rodiny a vybudovat si bližší vztahy ve své rodině a k rodinné historii.

Reflexe:

Tato aktivita nebyla na střední odborné škole vyzkoušena. Byla vyzkoušena pouze individuálně s 2 žákyněmi střední školy s výsledným poznáním, že vyhledávání dat a údajů v rodinných dokumentech trvá delší časový úsek, pokud se žák pouští do vzdálené a hluboké historie rodiny. Proto doporučuji dát žákům na tento domácí úkol – sestavení rodokmenu větší časovou dotaci např. 14 dní až 1 kalendářní měsíc.

7.3 Modul č. 2 – Úvod do světa práce

7.3.1 Vzdělávací aktivita č. 4 – Soutěž TUŽKA

Cílem této aktivity je seznámit žáky se světem práce a různými povoláními. Cílem vzdělávací aktivit je seznámit žáky s jednotlivými povoláními na trhu práce a rozšířit jejich znalosti o povolání, která neznají, neboť se s nimi ještě nesetkali.

Časová dotace: 1 vyučovací hodina, z toho 10 min na sepsání povolání

Materiálová dotace: papír A4 a psací potřeby

Forma výuky: ve dvojicích a skupinová výuka

Metoda: praktické cvičení, soutěž a diskuse

Popis aktivity:

Při hodině pedagog jmenuje nějaký předmět a žáci mají za úkol ve dvojicích nalézt a vypsát co nejvíce povolání, která se na výrobě určeného předmětu přímo či nepřímo podílí. Žáci sepisují na papír, jaká povolání se podílí na výrobě např. TUŽKY. Úkolem žáků je vzpomenout si a uvědomit si jaká existují na trhu práce povolání a která z nich se podílí na výrobě tužky. Tento úkol může být pojat jako třídní soutěž mezi dvojicemi žáků. Po vysvětlení zadání, žáci dostanou časovou dotaci na plnění úkolu např. 10 min.

Poté sečtou žáci počet vypsanych nalezených povolání a ty dvojice, které skončili na prvních 3 místech v celkovém součtu povolání, přečtou jednotlivá povolání nahlas celé třídě. Ostatní žáci ve třídě diskutují, zda povolání odpovídají zadání, či ne. Pokud s navrženým povoláním ostatní žáci nesouhlasí, v tom případě dvojice žáků odůvodní, proč povolání na seznam povolání zařadila a pedagog rozhoduje o správnosti zařazení povolání na seznam. Po možné korekci výsledného součtu povolání je vyhlášena vítězná dvojice soutěže.

Závěr: Dvojice s nejvíce nalezenými povoláními vyhrává soutěž.

Reflexe:

Na střední odborné škole jsem vyzkoušela tuto aktivitu, a to ve třídě III. ročníku oboru informační technologie, při počtu 25 žáků. Žáci se zapojovali do soutěže, někteří s větším a někteří s menším nasazením. Doporučuji vítězům předat drobnou

věcnou odměnu např. reklamní předmět školy či sušenkovou nebo čokoládovou medaili pro zvýšení motivace aktivně se účastnit této soutěže.

7.3.2 Vzdělávací aktivita č. 5 – Národní soustava povolání

Národní soustava povolání – Katalog profesí

Na různá povolání ze soutěže TUŽKA může navázat vzdělávací aktivita Národní soustava povolání – Katalog profesí.

Pedagog pracuje s tím, že o některých povolání nemají žáci ponětí, že tato povolání existují, jelikož nemají potřebné informace, co tato povolání obnáší, tak ani neví, že by se o ně mohli potenciálně při úvahách o svém budoucím povolání zajímat.

Cílem je seznámit žáky s Katalogem profesí. Žáci se seznámí s různými povoláními, doví se jaké pro povolání musí splňovat osobnostní a školní předpoklady a jaká jim bude náležet odměna za práci. Žáci získají přehled, kolik si svým vybraným povoláním vydělají na pokrytí svých životních potřeb.

Časová dotace: 1 vyučovací hodina

Materiálová dotace: notebooky s wifi připojením, Národní soustava povolání

(další varianta této aktivity lze nalézt v knize Kurz skupinového kariérového poradenství (Vosmik, 2021, s. 61-63 a s. 77-78))

Forma výuky: po dvojicích, skupinová

Metody: výklad, praktické cvičení, práce s notebooky a internetem, diskuse ve skupině

Popis aktivity:

Vzdělávací aktivita začíná výkladem, a to seznámením žáků s Katalogem profesí.

Dále aktivita pokračuje zadáním úkolu pro dvojice žáků:

Pedagog rozdělí úkoly po dvojicích, kdy si žáci najdou informace o konkrétním povolání, které si sami vyberou, či jim je pedagog přidělí, Pedagog kontroluje, aby se povolání neopakovala, píše si tabulku vybraných povolání do počítače nebo na papír.

Úkolem žáků je získat informace, najít, co nejvíce informací o vzdělání a profesi, o které žáci uvažují. Žáci si ověří zároveň úroveň platů, protože některé profese jsou lépe placené než jiné a pokud je pro žáky plat důležitý, měli by se seznámit

před výběrem povolání i s předpokládaným platem. Tyto údaje si žáci najdou na webových stránkách Platy.cz nebo na stránkách Českého statistického úřadu, kde se žáci seznámí s platy za jednotlivá povolání.

Po prostudování Katalogu profesí dvojice žáků ostatním představí své vybrané povolání včetně předpokládaných platů (mezd).

Reflexe: Tato aktivita nebyla na střední odborné škole v praxi vyzkoušena.

7.3.3 Vzdělávací aktivita č. 6 – Národní soustava kvalifikací

Národní soustava kvalifikací – Katalog kvalifikací

Na Katalog profesí navazuje svým obsahem Katalog kvalifikací.

Cílem je charakterizovat povolání z hlediska kvalifikačních předpokladů a požadavků.

Časová dotace: 1 vyučovací hodina

Materiálová dotace: notebooky s wifi připojením, Národní soustava kvalifikací

(další varianta této aktivity lze nalézt v knize Kurz skupinového kariérového poradenství (Vosmik, 2021, s. 131 a 135))

Forma výuky: po dvojicích a skupinová

Metody: práce s počítačem a internetem, výklad, praktické cvičení, diskuse ve skupině

Popis aktivity:

Výklad pedagoga: Ukázka konkrétního příkladu – Např. Povolání - Lektor dalšího vzdělávání

- a) Skupina oborů: Pedagogika, učitelství a sociální péče kód 75
- b) Doklady potvrzující úplnou profesní kvalifikace: Osvědčení o profesní kvalifikaci
- c) Autorizující orgán: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
- d) Kvalifikační úroveň NSK – EQF: 7
- e) Pracovní činnosti např.:
 - Sestavení obsahu a struktury vzdělávacího programu na základě stanovených vzdělávacích cílů vč. z nich vyplývajících kompetencí – 7 úroveň Magisterský studijní program.
 - Rozpracování obsahu kurzu do minutového scénáře vč. volby didaktických pomůcek a metod výuky – 7 úroveň Magisterský studijní program.
 - Zadávání samostatných a skupinových prací účastníkům vzdělávacího programu – 7 úroveň Magisterský studijní program.

f) Hodnotící standard

Kritéria hodnocení – způsoby ověření písemné ověření/ praktické předvedení.

g) Organizační a metodické pokyny k realizaci zkoušky:

Pokyny k realizaci zkoušky, výsledné hodnocení, počet zkoušejících, požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, nezbytné materiální předpoklady pro provedení zkoušky, doba přípravy na zkoušku, doba pro vykonání zkoušky.

Úkol pro žáky:

Pedagog rozdělí úkoly po dvojicích, kdy si žáci najdou v Katalogu kvalifikací informace o konkrétním povolání, které si sami vyberou, či dostanou přidělené pedagogem. Pedagog kontroluje, aby se povolání neopakovala, píše si tabulku s vybranými povoláními do počítače nebo na papír. Žáci si vyberou povolání, které vyhledají v Národní soustavě kvalifikací (NSK), charakterizují ho pomocí NSK a NSP a vypíší si následující vybraná kritéria:

1. Název povolání.
2. Obor kvalifikace.
3. Určí, zda jde o profesní nebo úplnou profesní kvalifikaci.
4. Přiřadí k povolání kód oboru vzdělání a vysvětlí, co kód oboru vzdělávání znamená.
5. Vypíší kvalifikační úroveň a vysvětlí, co znamená.
6. U platnosti standardu určí datum, od kdy do kdy je standard platný.
7. Vypíší 1 odbornou způsobilost kvalifikačního standardu.
8. Vypíší 1 odbornou způsobilost hodnotícího standardu.
9. Vypíší 1 autorizovanou osobu k danému povolání.
10. Zjistí mzdu nebo plat.
11. Uvedou min. 1 příklad povolání.
12. Najdou min. 1 inzerát na trhu práce.

Po prostudování dvojice žáků ostatním představí své vybrané povolání ve spojitosti s kvalifikací.

Reflexe: Tato aktivita nebyla na střední odborné škole v praxi vyzkoušena.

7.4 Modul č. 3 – Volba – možnost dalšího vzdělávání

7.4.1 Vzdělávací aktivita č. 7 – Možnost dalšího vzdělávání

Tato aktivita řeší otázky: Kam po střední škole? Zda směřovat na navazující vyšší nebo vysokou školu?

Cíl: Jde o podporování žáků při úvahách o dalším vzdělávání a je inspirací pro ty, kteří se zajímají o vědu.

Časová dotace: 1 vyučovací hodina

Materiálová dotace: notebooky s wifi připojením, veřejné informační systémy dostupné na internetu

Forma výuky: skupinová

Metody: výklad, práce s internetem

Organizace hodiny:

Pedagog představuje postupně jednotlivé webové stránky, kde mohou žáci nalézt potřebné informace o dalším vzdělávání a o dalších existujících vědeckých aktivitách.

Jedná se o následující veřejné informační systémy, dostupné z internetu:

AtlasŠkolství.cz – Zde žáci naleznou potřebné informace o vysokých školách v ČR.

Otevřená věda Akademie věd ČR – Tyto webové stránky provozuje Akademie věd ČR a nabízí zde realizace studentských vědeckých stáží pro středoškoláky.

Young Minds – Webové stránky provozuje Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská ČVUT v Praze, která zde seznamuje širokou veřejnost s aktuálním děním ve světě vědy a techniky, ale také se snaží o prohloubení zájmu o technické vědy a o rozvoj mladých zájemců o vědu.

ČVUT dětská univerzita – Jedná se o další stránky ČVUT v Praze. Cílem je vzbudit u žáků ze SŠ zájem o technické obory formou zážitku univerzitního způsobu vzdělávání a jejich seznámení s různými technickými obory zábavnou formou.

Czechitas – Webové stránky poskytují poznání světa informačních technologií, formou videí a infografických popisů typických IT pozic, s kterými se můžou žáci setkat v pracovních nabídkách firem.

[mladi!info/AIESEC/EURODESK/UNICEF](http://mladi.info/AIESEC/EURODESK/UNICEF) – Jde o webové stránky nabízející příležitosti, jak prostřednictvím dobrovolnické práce nahlédnout do světa práce.

SCIO – Tyto webové stránky poskytují informace o přijímacích zkouškách na vysoké školy.

Informační systém Infoabsolvent – Jde o informační systém pro žáky a absolventy škol, nabízející informace v souvislosti s rozhodováním o profesním a vzdělávacím směřování. Školy jsou zde rozděleny podle jednotlivých krajů. Na webovém portálu jsou i různé statistiky, články a další zajímavé informace. Webové stránky provozuje Národní pedagogický institut ČR.

8 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

V této bakalářské práci s názvem „Možnosti integrace kariérového poradenství do výuky na střední škole“ jsem navrhla dlouhodobý vzdělávací program Kariérová výchova s ohledem na praktické využití kariérového poradenství. V současnosti lze tento navržený program, zaměřený na klíčové oblasti sebepoznávání, trhu práce a dalšího vzdělávání, zařadit do výuky průřezového tématu Člověk a svět práce. Pro budoucnost se zde nabízí diskuse, zda kariérovou výchovu zařadit jako samostatný školní předmět Kariérová výchova do rámcových a školních vzdělávacích programů.

Jelikož si žáci v ČR vybírají své budoucí povolání a s tím spojené další studium na střední škole již v 9. třídě základní školy, shledávám začátek optimálního zařazení navrženého dlouhodobého vzdělávacího programu Kariérová výchova již na 2. stupeň základních škol.

Do výuky na středních školách z mého pohledu optimální čas pro zařazení vzdělávacího programu Kariérová výchova nastává v I. ročníku středních škol. Jde o období, kdy se žáci seznamují s vybraným studijním oborem a zjišťují spokojenost či nespokojenost. V této etapě vzdělávání dostávají žáci ještě možnost během studia I. ročníku střední školy změnit své rozhodnutí a přestoupit, buď na jinou střední školu se stejným oborem, nebo se připravit a podstoupit přijímací řízení na jiný pro ně vhodnější obor středoškolského vzdělávání.

Dalším ročníkem vhodným pro zařazení vzdělávacího programu Kariérová výchova se jeví 4. ročník středních škol, kdy žáci stojí před svou životní volbou a rozhodnutím, kam směřovat dále po absolvování střední školy, zda si vybrat cestu vzdělávání navazujícím studiem a pokračovat ve vzdělávání, nebo si zvolit pracovní dráhu, vstoupit na trh práce a věnovat se svému vybranému povolání.

V těchto důležitých životních etapách a životních rozhodnutích by měli mít všichni žáci možnost získat podporu kariérové výchovy s ohledem na praktické využití kariérového poradenství. Kariérová výchova neovlivňuje pouze život jednotlivce,

zda bude jednatel sám úspěšný a spokojený, ale má vliv i na celou širší společnost, pro kterou budou tito jednotlivci jednou přínosem.

V čem vidím možnosti zlepšení a rozšíření kariérového poradenství a kariérové výchovy na středních školách:

- Právní úprava. Pracovní pozice kariérového poradce na školách a Kariérová výchova jako samostatný školní předmět nejsou právně upraveny, zde by byla vyžadována legislativní úprava, kterou má v gesci Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.
- Zlepšení dostupnosti. To může zahrnovat rozšíření časové dotace výuky kariérové výchovy na všech školách. Zajištění, aby byla kariérová výchova dostupná pro všechny žáky, protože kariérovou výchovu potřebují všichni žáci. Ideálním stavem poskytování kariérového výchovy na středních školách by bylo poskytování skupinového kariérového poradenství, které by měli absolvovat všichni žáci vzdělávacího systému a které by mělo napomáhat žákům hledat silné stránky jejich osobnosti, pomoci orientovat se ve světě práce a v dalším vzdělávání.
- Individuální přístup. Zlepšení individuálního přístupu žáka ke kariérovému poradenství, které by zajistilo, aby každý žák obdržel potřebnou zpětnou vazbu na představy, týkající se konkrétních osobních budoucích cílů. Individuální kariérové poradenství by se realizovalo ve školním prostředí prostřednictvím kariérových poradců, kteří mají kompetence, znalosti o procesech a výstupech kariérového poradenství. Individuální kariérové poradenství je časově a místně velmi náročné a pro některé žáky je v současnosti nedostupné.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

TIŠTĚNÉ ZDROJE:

ALAN, Josef. *Etapy života očima sociologie*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 1989, s. 440 s. ISBN 80-7038-044-6.

AMUNDSON, Norman E. *Active Engagement: The Being and Doing of Career Counselling*. 3rd ed., Richmond: Ergon Communications, 2009a, ISBN nemá.

AMUNDSON, Norman E., HARRIS-BOWLSBEYOVÁ, JoAnn, NILES, Spencer G. *Základné zložky kariérového poradenstva*. Vyd. 2. Upper Saddle River: Pearson Education, Inc., 2009b. 158 s. ISBN 978-80-89517-02-2.

BUZAN, Tony a BUZAN, Barry. *Myšlenkové mapy: probudíte svou kreativitu, zlepšíte svou paměť, změňte svůj život*. Překlad Michal Kašpárek. 2. vyd. Brno: BizBooks, 2012. 210 s. ISBN 978-80-265-0030-8.

CSIRKE, Andrea a ŠNEPFENBERGOVÁ, Petra. *Jak spolu s dítětem zvládnout volbu povolání*. Vyd. 1. Praha: Kým čím být, z.s., 2020. 120 s. ISBN nemá.

KOŠŤÁLOVÁ, Helena a CUDLÍNOVÁ, Markéta. *Praktický průvodce kariérového poradce pro 21. století*. Vyd. 1. Praha: Evropská kontaktní skupina, 2015. 55 s. ISBN 978-80-87993-01-9.

MEZERA, Antonín. *Pro jaké povolání se hodím*. Praha: Computer Press (CP Books), 2002. 178 s. ISBN 80-7226-651-9.

NAVAROVÁ, Sylvie. *Rozvoj kariérového poradce*. Praha: Raabe, 2019a. 132 s. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-440-4.

NAVAROVÁ, Sylvie a LANCOVÁ, Markéta. *Diagnostika v kariérovém poradenství*. Praha: Raabe, 2019b. 162 stran. Dobrá škola. Výchovné a kariérové poradenství; 2. ISBN 978-80-7496-405-3.

RYMEŠOVÁ, Pavla a CHAMOUTOVÁ, Kateřina. *Průvodce psychologií osobnosti a sociální psychologií*. Vyd. 1., 6. dotisk, Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2020, ©2014. 132 s. ISBN 978-80-213-2433-6.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: Vývojová psychologie*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2006, ©2004. 390 s. ISBN 80-7367-124-7.

SAK, Petr. *Proměny české mládeže: Česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.

SVOBODOVÁ, Dagmar. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015. 160 s. Psyché. ISBN 978-80-247-5092-7.

VENDEL, Štefan. *Kariérní poradenství*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 224 s. Psyché. ISBN 978-80-247-1731-9.

VOSMIK, Miroslav. *Kurz skupinového kariérového poradenství na školách*. Praha: Raabe, 2021. 196 stran. Dobrá škola. Výchovné a kariérové poradenství; 4. ISBN 978-80-7496-476-3.

VOSMIK, Miroslav. *Inkluze a kariérové poradenství*. Praha: Raabe, 2018. Dobrá škola. Inkluzivní vzdělávání. 102 s. ISBN 978-80-7496-357-5.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

AIIESEC. Dobrovolnické stáže. [online]. Praha: AIIESEC. 2023. [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: www.aiesec.cz

AION CS. Zákony pro lidi. Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. [online]. Zlín: AION CS. 1.1.2021. [cit. 2023-8-28]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz

Akademie věd ČR. Otevřená věda [online]. Praha: Akademie věd ČR. 2009-2023. [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: www.otevrenaveda.cz

Alma Career Czechia. Platy.cz. [online]. Praha: Alma Career Czechia. 1997-2023. [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: www.platy.cz

Czechitas. [online]. Praha: Czechitas. 2016-2023 [cit. 2023]. Dostupné z: www.czechitas.cz

Český výbor pro UNICEF. Dobrovolnictví. [online]. Praha: Český výbor pro UNICEF. 2023. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: www.unicef.cz

ČVUT v Praze. Young Minds. [online]. Praha: ČVUT v Praze. 2023. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: www.youngminds.cz

[ČVUT v Praze. Dětská univerzita](http://www.detska-univerzita.cvut.cz) [online]. Praha: ČVUT. 2023. [cit. 2023]. Dostupné z: www.detska-univerzita.cvut.cz

DRAHOŇOVSKÁ, Petra, ELIÁŠKOVÁ, Ivana. *Analýza práce a potřeb poradců v oblasti kariérového poradenství na školách*. [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2011, s. 52. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/vystupy/prace-poradcu-na-skolach.html>

Dům zahraniční spolupráce. EURODESK. [online]. Praha: Dům zahraniční spolupráce. 2023. [cit. 2023]. Dostupné z: www.eurodesk.cz

FREIBERGOVÁ, Zuzana. *Studijní poradenství ve vzdělávání dospělých*. [online] Praha: Národní vzdělávací fond, 2007. [cit. 2023-11-22]. ISBN neuvedeno. Dostupné z www.nvf.cz/studijni-poradenstvi-ve-vzdelavani-dospelych

Junior Achievement. JA Czech, [online]. Praha: Junior Achievement. 2023. [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: <https://www.jaczech.org>

KOŠŤÁLOVÁ, Helena a CUDLÍNOVÁ, Markéta. *Praktický průvodce kariérového poradce pro 21. století*. [online]. Praha: Evropská kontaktní skupina, 2015. [cit. 2023-11-22]. ISBN 978-80-87993-01-9. Dostupné z: http://www.ekscr.cz/sites/default/files/obrazky/soubory/publikace/stahnetesimetodiku_0.pdf

MEZERA, Antonín. *Hollandova teorie profesního vývoje – Příručka*. [online]. Praha, 2005. [cit. 2023-11-22]. ISBN nemá. Dostupné z: zsbystrice.cz/images/dokumenty/hollandtypology.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Národní soustava povolání. [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. 2017.[cit. 2023-10-18]. Dostupné z: www.nsp.cz

Mladiinfo ČR. [online]. Brno: Mladiinfo ČR. 2023. [cit. 2023]. Dostupné z: www.mladiinfo.cz

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. [online]. 2024 [cit. 2024-01-01].

Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>

Můžeš podnikat. [online]. Praha: Můžeš podnikat. 2012-2023.[cit. 2023-10-18].

Dostupné z: <https://muzespodnikat.cz>

Národní pedagogický institut České republiky. Informační systém Infoabsolvent. [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky. 2023. [cit. 2023].

Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz>

Národní pedagogický institut ČR. Národní soustava kvalifikací. [online]. Praha: Národní pedagogický institut ČR. 2006-2014. [cit. 2023-10-18]. Dostupné z:

www.narodni-kvalifikace.cz

P.F. art. Atlas školství. [online]. Brno: P.F. art. 2023. [cit. 2023-11-22]. Dostupné

z: www.atlasskolstvi.cz

Průvodce kariérou pro školy. Zpráva o efektivním kariérovém poradenství. [online]. Praha: Dům zahraničních služeb pro Centrum Euroguidance, 2012. [cit. 2023-11-22]. ISBN 978-80-87335-40-6.

Dostupné z: <http://www.euroguidance.cz/publikace/pruvodce-karierou.pdf>

RIASEC.cz. Test RIASEC. [online]. 2023. [cit. 2023-10-18]. Dostupné z:

<https://test-osobnosti.riasec.cz>

SAVICKAS, Mark, NOTA, Laura, ROSSIER, Jerome, et al. *Life Designing: A Paradigm for Career Construction in the 21st Century*. [online]. Journal of Vocational Behavior. 2009, [cit. 2024-03-03]. 75(3) 239-250. ISSN 00018791.

Dostupné na <http://dx.doi.org/10.1016/j.jvb.2009.04.004>.

SCIO. Přijímačky na VŠ. [online]. Praha: SCIO. 2023. [cit. 2023-10-18].

Dostupné z: www.scio.cz

Střední škola automobilní a informatiky. Školní poradenské pracoviště. [online].

Praha: Střední škola automobilní a informatiky. 2023. [cit. 2023-10-18]. Dostupné

z: <https://skolahostivar.cz/zaci/skolni-poradenske-pracoviste>

Střední škola automobilní a informatiky. Školní vzdělávací program Informační technologie. [online]. Praha: Střední škola automobilní a informatiky. 2023. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://skolahostivar.cz/ucebni-plany/>

10 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Obrázky:

1. Kariérové poradenství podle Amundsona	13
2. Klíčové kompetence žáka	23
3. Struktura osobnosti	28
4. Anamnéza povolání v rodině	48

Tabulky:

1. Průřezové téma Člověk a svět práce	16
2. Vývojová perspektiva Supera	25
3. Životní cyklus jako model životní cesty žáka SŠ	26
4. Petr Sak – Kategorie hodnot	29

11 SEZNAM PŘÍLOH

- 1. Dotazník profesní orientace**
- 2. Moje životní a profesní hodnoty**

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Dotazník profesní orientace

TEST DOTAZNÍK PROFESNÍ ORIENTACE

Jaké jsou vaše zájmy

V následujícím dotazníku se budeme věnovat šesti oblastem, kterými jsou vaše schopnosti, dovednosti, zájmy, oblíbené činnosti, osobní aspirace a různá povolání, která vás nejvíce zajímají.

I. Co mi jde ze všeho nejlépe?

Nejprve si přečtete šest následujících vět, které vám pomohou ujasnit si, jaké jsou vaše schopnosti. Přečtete si každou větu a pokuste se srovnat své vlastní schopnosti s ostatními lidmi kolem vás, kteří jsou přibližně stejně staří jako vy. Po přečtení každé věty můžete zvolit odpověď: **souhlasím**, nebo **nesouhlasím**. Zvolenou odpověď podtrhnete.

1. Jsem docela manuálně šikovný/á a nedělá mi příliš velké problémy pracovat s různými nástroji, nářadím a různými technickými přístroji nebo pečovat o zvířata a pěstovat rostliny, které stejně tak vyžadují pohybovou obratnost a zručnost.
souhlasím^R – nesouhlasím
2. Učení ve škole mi jde docela dobře, zejména řešení různých (vědeckých, jazykových nebo matematických) problémů, úkolů, hádanek, rébusů a hlavolamů.
souhlasím^I – nesouhlasím
3. Myslím si, že mám docela talent a umělecké sklony, protože se věnuji psaní, kreslení, modelování, hudbě nebo baletu či jiným činnostem, které vyžadují tvořivost.
souhlasím^A – nesouhlasím
4. Rád/a pomáhám ostatním lidem, jestliže potřebují nějakou pomoc, pochopení nebo radu (např. při učení, v péči o malé děti, starší občany nebo lidi v nouzi).
souhlasím^S – nesouhlasím
5. Jsem docela šikovný/á při zařizování a obstarávání nejrůznějších věcí, při organizování různých akcí a přesvědčování nebo získávání lidí pro nejrůznější akce.
souhlasím^E – nesouhlasím
6. Jsem pečlivý/á a přesný/á při práci s čísly, tabulkami a údaji, stejně jako i při zpracovávání nejrůznějších písemných materiálů a přehledů.
souhlasím^C – nesouhlasím

II. Jaký/jaká vlastně jsem?

Přečtete si dalších šest vět a pokuste se zamyslet nad otázkou: „Jaký/á vlastně jsem?“ Jak vlastně hodnotíte sami sebe? Můžete zvolit opět jednu ze dvou možností: **souhlasím** – **nesouhlasím**. Zvolenou odpověď podtrhnete.

1. Jsem spíše praktický typ, zajímají mne většinou konkrétní věci a činnosti a rád/a dělám něco, co mohu vzít do ruky, co mohu vidět a ohmatat.
souhlasím^R – nesouhlasím
2. Jsem spíše systematický a tak trochu vědecký typ, mám rád/a věci a činnosti, které vyžadují hodně nápadů a přemýšlení, než jím člověk přijde konečně na kloub, zajímám se o vztahy, souvislosti a vývoj různých věcí, událostí.
souhlasím^I – nesouhlasím
3. Jsem spíše umělecky založený/á, rád/a vytvářím nové věci, kde mohu uplatnit svou fantazii, různé nápady a tvořivost.
souhlasím^A – nesouhlasím
4. Jsem spíše společenský typ a rád/a pomáhám ostatním lidem, jestliže potřebují nějakou pomoc, radu nebo jen docela obyčejné pochopení.
souhlasím^S – nesouhlasím
5. Jsem spíše energický typ, rád/a se pořád pohybuji mezi lidmi. Nedělá mi problémy nejen se s lidmi seznámit, ale i přesvědčit je o různých věcech.
souhlasím^E – nesouhlasím
6. Jsem spíše puntičkář/ka, mám rád/a přesnost a spíše takové činnosti, které vyžadují přesné dodržení stanoveného plánu nebo programu.
souhlasím^C – nesouhlasím

TEST DOTAZNÍK PROFESNÍ ORIENTACE

III. Co mne nejvíce zajímá?

Nyní si přečtete dalších 6 vět, kterými můžete vyjádřit svůj zájem o nejrůznější činnosti ve vašem osobním životě. Opět můžete zvolit jednu ze dvou možných odpovědí: **souhlasím – nesouhlasím**. Zvolenou odpověď podtrhněte.

1. Zajímám se o konkrétní činnosti a věci, které je možné vidět, uchopit a které je možné pozorovat, jak rostou, jak se mění, jak se opravují nebo jak se vyrábějí. **souhlasím^R – nesouhlasím**
2. Zajímá mne spíše věda a výzkum, objevování různých vztahů a souvislostí, které nás obklopují. **souhlasím^I – nesouhlasím**
3. Zajímám se o nejrůznější umělecké činnosti a umění vůbec, jako je literatura, hudba, malířství, sochařství, návrhářství apod. **souhlasím^A – nesouhlasím**
4. Zajímám se o práci s lidmi, kteří něco potřebují, kteří se něco chtějí dozvědět nebo se chtějí s někým poradit. **souhlasím^S – nesouhlasím**
5. Zajímá mne obchod, prodávání, nakupování, ale i řada dalších činností spojených se zařizováním různých věcí, řízením a organizováním činností ostatních lidí, které vedou k finančním úspěchům a zisku. **souhlasím^E – nesouhlasím**
6. Zajímám se o nejrůznější konkrétní činnosti, kde je možné pracovat s kancelářskou technikou a které vyžadují přesnost vykonávané práce s čísly, daty, a údaji. **souhlasím^C – nesouhlasím**

IV. Co mne baví dělat?

Nyní se pokuste zamyslet na tím, co vlastně rádi děláte? Čemu se nejráději věnujete? Můžete zvolit opět jednu ze dvou možností: **souhlasím – nesouhlasím**. Zvolenou odpověď jednoduše podtrhněte.

1. Rád/a pracuji s různými nástroji, nářadím nebo technickými přístroji, chovám zvířata nebo pěstuji různé květiny. **souhlasím^R – nesouhlasím**
2. Rád/a se věnuji pozorování, studiu, objevům a řešení nejrůznějších problémů. **souhlasím^I – nesouhlasím**
3. Rád/a se věnuji různým kreativním (tvořivým) činnostem, jako je kreslení, malování, modelování, zpěv, balet nebo psaní povídek. **souhlasím^A – nesouhlasím**
4. Rád/a pomáhám jiným lidem, kteří potřebují radu či pomoc (např. při učení nebo při řešení různých problémů či situací, ve kterých se ocitnou apod.). **souhlasím^S – nesouhlasím**
5. Rád/a organizuji různé akce, přesvědčuji jiné lidi a zařizuji nejrůznější záležitosti. **souhlasím^E – nesouhlasím**
6. Rád/a pracuji s čísly, zajímá mne psaní na stroji, telefonování, práce s faxem, počítačem a zpracovávání různých přehledů, tabulek a dat. **souhlasím^C – nesouhlasím**

V. Po čem opravdu toužím?

Nyní se pokuste zamyslet na tím, po čem nejvíce toužíte? Čeho byste chtěli dosáhnout? Můžete zvolit opět jednu ze dvou možností: **souhlasím – nesouhlasím**. Zvolenou odpověď jednoduše podtrhněte.

1. Moje představy o budoucím povolání nejsou spojeny ani tak neustálým mlouvením, jako spíše s praktickou prací, kterou má smysl dělat, protože její výsledky jsou okamžitě vidět. **souhlasím^R – nesouhlasím**
2. Chtěl/a bych se věnovat některému povolání, které by mně poskytlo možnost získávat stále nové vědomosti a dosáhnout hodnot uznávaných ve vědecké oblasti. **souhlasím^I – nesouhlasím**
3. Toužím po povolání, kde bych si mohl/a od začátku do konce určovat vlastní postup své práce, která by vycházela z mých osobních představ, mé fantazie a tvořivosti, a kde bych mohl/a vyjádřit svou osobnost. **souhlasím^A – nesouhlasím**

T E S T D O T A Z N Í K P R O F E S N Í O R I E N T A C E

4. Mým ideálem je povolání, kde bych mohl/a být v neustálém kontaktu s mnoha nejrůznějšími lidmi. Buď s dětmi, dospělými, žáky, nebo s pacienty, kterým je možné nějak pomáhat, učit je nebo o ně prostě pečovat. souhlasím ^S – nesouhlasím
5. Hledám povolání, ve kterém by se stále něco dělo, kde by bylo nutné zvládat nejen napjaté termíny, ale kde bych mohl/a uplatnit a rozvíjet své schopnosti vést ostatní lidi a organizovat jejich pracovní činnost. souhlasím ^E – nesouhlasím
6. Přitahují mne povolání, která vyžadují přesnost, smysl pro detail, dobrou schopnost soustředění, dodržování přesných termínů, ale i pravidelný rytmus vykonávaných pracovních činností. souhlasím ^C – nesouhlasím

VI. Která povolání mne nejvíce přitahují?

V následujícím seznamu 60 různých povolání podtrhněte libovolný počet profesí, které vás nějakým způsobem zajímají. Jestliže povolání nepodtrhnete, znamená to, že vás buď příliš nezajímá, nebo že se vám prostě nelíbí.

automechanik, opravář ^R	publicista/publicistka, novinář/ka ^A	ekonom/ka ^E
geolog/geoložka, meteorolog/ meteoroložka, kartograf/ka ^I	soc. pracovník / pracovnice ^S	sekretářka, písářka ^C
koncertní umělec/umělkyně, hudebník/hudebnice ^A	obchodník / obchodnice ^E	nástrojář, soustružník ^R
číšník/číšnice, barman/ka ^S	mzdový/á účetní – fakturant/ka ^C	analytik/analytička, statistik ^I
pojišťovací agent/ka ^E	požárník, policista/policistka, voják ^R	vlásenkář/ka a maskér/ka ^A
knihovník, knihovnice ^C	archeolog/archeoložka, politolog/politoložka ^I	sportovní trenér/ka, kouč ^S
tesář/ka, truhlář, řezbář ^R	malíř/ka, sochař/ka ^A	obchodní právník/právníčka, prokurista/prokuristka ^E
středoškolský učitel/ka ^I	rehabilitační pracovník/pracovnice ^S	muzejní archivář/ka ^C
herec/herečka, moderátor/ka ^A	burzovní makléř/ka ^E	lesník, hajný, porybný ^R
holič/holička, kadeřník/kadeřnice ^S	poštovní úředník/úřednice /doručovatel/ka ^C	literární či hudební historik/historička ^I
daňový a finanční poradce/poradkyně ^E	strojný mechanik ^R	designér/ka, návrhář/ka ^A
pokladník, účetní, kontrolor/ka ^C	strojný inženýr/ka, konstruktér/ka ^I	sociální pedagog/pedagožka, kurátor/ka ^S
zemědělec/zemědělkyně, pěstitel/ka, chovatel/ka ^R	reklamní výtvarník/výtvarnice ^A	pracovník/pracovnice cestovního ruchu ^E
programátor/ka výpočetní techniky ^I	psychiatri, psycholog/psycholožka ^S	bankovní úředník/úřednice ^C
restaurátor/ka, štukatér/ka ^A	obchodní manažer/ka ^E	řidič/ka, strojívdce/strojvídkyně, taxikář/ka ^R
zdravotní a dietní sestra ^S	operátor/ka výpočet. techniky ^C	ornitolog/ornitoložka, biolog/bioložka, ekolog ^I
vedoucí obchodního provozu ^E	zubní technik / laborantka ^R	aranžér/ka – dekoratér/ka ^A
obchodní referent/ka ^C	překladatel/ka, jazykovědec/ jazykovědkyně ^I	soudce/soudkyně, notář/ka ^S
elektromechanik/elektromechanička – opravář/ka ^R	televizní hlasatel/ka ^A	pracovník/pracovnice reklamní agentury ^E
sociolog / socioložka ^I	dětský lékař/ka ^S	daňový/á referent/ka ^C

Návod k vyhodnocení prvního dotazníku

Vyhodnocení tohoto zájmového dotazníku je velmi jednoduché. Všimněte si, že u některých slov, které jste podtrhli, je uvedeno jedno z indexových písmen R-I-A-S-E-C. Za každé podtržené slovo **souhlasím** si запиšte jeden bod k písmenu R-I-A-S-E-C do správného řádku, které je označeno římskou číslicí.

Počet získaných bodů potom sečtete a napíšete do řádku s názvem **A. Celkové skóre I. – V.** a výsledek vynásobte dvěma.

Podobně i každé zvolené povolání, které jste podtrhli, je označeno jedním z indexových písmen R-I-A-S-E-C. Počet zvolených povolání запиšte číslem ke každému písmenu do řádku s názvem **B. Která povolání mne přitahují?**

Číselné hodnoty v řádku A a B sečtete a součet запиšte do řádku s názvem **Celkové skóre A + B.**

Nyní ze seznamu všech dosažených hodnot najdete dvě nejvyšší čísla a запиšte je spolu s příslušným písmenem do okénka **Osobní kód.**

Vyhodnocení prvního dotazníku

I. Co m ^í jde ze všeho nejlépe?				Hodnocení vlastních schopností a dovedností							
R	I	A	S	E	C						
II. Jaký / jaká jsem?				Hodnocení vlastní osobnosti							
R	I	A	S	E	C						
III. Co mne nejvíce zajímá?				Zájmové zaměření							
R	I	A	S	E	C						
IV. Co mne baví dělat?				Oblíbené činnosti							
R	I	A	S	E	C						
V. Po čem opravdu toužím?				Aspirace, sny a touhy							
R	I	A	S	E	C						
A. Celkové skóre I. – V.:											
R	$\times 2 =$	I	$\times 2 =$	A	$\times 2 =$	S	$\times 2 =$	E	$\times 2 =$	C	$\times 2 =$
B. Která povolání mne nejvíce přitahují?				Zvolená povolání		Preferovaná povolání					
R	I	A	S	E	C						
Celkové skóre A + B:											
R	I	A	S	E	C						

Osobní kód:

--

Tabulka 1

Hollandovy osobnostní typy, jejich charakteristické činnosti a předpokládané schopnosti

Osobnostní typ	Osobnostní charakteristiky	Oblíbené činnosti	Obvyklé schopnosti	Životní hodnoty
Realistický R	Méně společenský, trochu málomluvný, mužný, přizpůsobivý, upřímný, nefašovaný, materialistický, přirozený, vytrvalý, neangažovaný typ	Konkrétní, jasně stanovené a uspořádané činnosti, manipulace s různými materiály, surovinami, objekty, nástroji, stroji a zvířaty	manuální, mechanické, elektrotechnické, technické	peníze, moc, postavení
Investigativní I	Analytický, opatrný, kritický, nezávislý, intelektuální, do sebe zahleděný, sociálně uzavřený, přísně metodický zaměřený, racionální, nenáročný a skromný typ	Objevování fyzikálních, biologických a kulturních jevů a procesů, snaha po jejich pochopení a kontrole	vědecké, matematické	věda, výzkum
Umělecký A	Komplikovaný, nepořádný, nevázaný, emocionální, idealistický, tvořivý, nepraktický, impulzivní, nezávislý, do sebe zahleděný, nekonformní a originální typ	Volné umělecky zaměřené činnosti, které vyžadují cit pro tvar, hudbu, pohyb jako prostředek k tvorbě uměleckých forem a výtvorů	jazykové, výtvarné, dramatické, literární, pohybové	estetické kvality
Sociální S	Společenský, družný, ochotný ke spolupráci, přátelský, ušlechtilý, úspěšný, prozíravý, laskavý, přesvědčivý, odpovědný, taktní a ohleduplný typ	Sociální kontakty s lidmi různého věku s cílem je informovat, cvičit, rozvíjet, léčit nebo vzdělávat	lidské vztahy, výchovné, pedagogické, interpersonální	sociální, etické, morální problémy
Podnikavý E	Dobrodružný, zistný, ukvapený, ambiciózní, argumentující, nezávislý, dominantní, optimistický, sdílný, spoléhající se na sebe, energický typ	Vedení ostatních lidí s cílem dosáhnout očekávaných organizačních cílů, úkolů a ekonomického zisku	vůdcovství, interpersonální, verbální	politická, ekonomická úspěšnost
Konformní C	Přizpůsobivý, zásadový, svědomitý, defenzivní, efektivní, méně společenský, vytrvalý, praktický typ	Archivování zpráv, úprava písemností, zařizování, organizace, obsluha, obchodní a administrativní činnosti	manuální, obchodní, administrativní	obchodní, ekonomická úspěšnost

Hollandova typologie pracovních prostředí a povolání, jejich nároků a požadavků

Pracovní prostředí	Obvyklá povolání	Požadavky a nároky pracovního prostředí	Dominující populace	Odměny a výhody
Realistické R	Odborná řemesla, technické obory, profese ve veřejných službách, práce venku, zpracovatelské a důlní obory (např. automechanik, strojník, technik, čalouník, lesník, požárník, elektromechanik aj.)	Jasně stanovené, určité a systematické pracovní činnosti s nástroji, stroji, technickým zařízením, materiály, surovinami a zvířaty, výroba, oprava a servis Manuální a technické schopnosti a dovednosti, technické myšlení, zručnost	realistické osobnostní typy pracovníků	konvenční hodnoty, užitek, peníze, moc, postavení, majetek
Investigativní I	Vědecká, intelektuální a některá technická povolání, vědecké obory a veřejné služby (např. chemik, zvukař, učitel matematiky, pilot, zubař, programátor, aj.)	Systematické studium, výzkum fyzikálních, biologických, společenských nebo kulturních jevů a procesů (pozorování, symbolické, systematické, tvůrčí objevování), jazykové schopnosti, tvůrčí myšlení	intelektuální osobnostní typy pracovníků	vědecké a durhovní hodnoty a úspěchy
Umělecké A	Umělecké, literární a hudební obory a řemesla, výtvarné a polygrafické obory a povolání (např. učitel hudby, fotograf, spisovatel, novinář, hudebník, architekt, malíř, aranžér aj.)	Tvorba uměleckých forem a výtvorů Umělecké schopnosti, tvořivé myšlení a fantazie, hudební, výtvarný nebo literární talent, cit pro hudbu, pohyb, jazyk, tvar a barvy	umělecké osobnostní typy pracovníků	umělecké hodnoty a úspěchy
Sociální S	Výchovná, pedagogická a sociálně interaktivní povolání spojená s péčí o ostatní ve veřejných službách (např. číšník, učitel, pedikér, zdravotní sestra, sociální pracovníce, státní zástupce, psychiatr, personalista aj.)	Výchova, vzdělávání, informatika, léčba, poradenství, sociální péče a veřejné služby Schopnost pracovat s lidmi a porozumět jim, sociální citění a schopnost pomáhat ostatním, organizovat a řídit práci dětí a dospělých	sociální osobnostní typy pracovníků	sociální a etické hodnoty
Podnikavé E	Manažerské, organizační a obchodní obory, prodejní a obdobytové služby, veřejné služby (např. prodavač, nákupčí, manažer, mistr, burzovní makléř, obchodní zástupce aj.)	Řízení a organizace obchodních či hospodářských činností a pracovních kolektivů, dosahování ekonomického zisku a hospodářských výsledků. Schopnost vést, organizovat a řídit činnosti dospělých, podnikavost, schopnost přesvědčování ostatních	podnikatelské osobnostní typy pracovníků	peníze, moc, postavení
Konformní C	Úřednické, kancelářské a administrativní obory, veřejné služby, obchodní obory, administrativa (např. pisářka, sekretářka, operátor výpočetní techniky, účetní, obchodní referentka aj.)	Manipulace s údaji, čísly, organizace informací, zpráv a činností, obsluha kancelářské a výpočetní techniky, archivace, dokumentace aj.	konvenční osobnostní typy pracovníků	materiální hodnoty, peníze, ekonomické, obchodní úspěchy, závislost, konformita

Zdroj: Mezera (2002)

Příloha č. 2: Moje životní a profesní hodnoty

<p>MOC A AUTORITA Kontrolovat pracovní aktivity nebo (částečně) osudy jiných.</p>	<p>DĚLAT ROZHODNUTÍ Mít moc rozhodovat o aktivitách, politice apod.</p>	<p>VZRUŠENÍ Zažít vysoký stupeň povzbuzení a časté novoty a změny v práci.</p>
<p>ČASOVÁ NEZÁVISLOST Mít zodpovědnost za práci dle svého časového harmonogramu, žádná určená pracovní doba.</p>	<p>SOUTĚŽIVOST Angažovat se v činnostech, které prohlubují mé schopnosti oproti ostatním.</p>	<p>FYZICKÁ NÁROČNOST Mít práci, která vyžaduje fyzickou kondici, rychlost nebo obratnost a bystrost.</p>
<p>KREATIVITA Vytvářet nové nápady, programy, organizované struktury nebo cokoliv jiného, co nenásleduje postupy vytvořené jinými.</p>	<p>VÝTVARNÝ PROJEV Mít možnost se vyjádřit skrze psaní a osobně sdílet své nápady vztahující se k práci a jejímu možnému zlepšení, mít příležitost k pokusům a inovacím.</p>	<p>NEZÁVISLOST Být schopen určit povahu své práce bez významného směřování od ostatních, nemuset následovat pokyny a přizpůsobovat se omezením.</p>
<p>PRÁCE POD TLAKEM Pracovat v časové tísní, s nulovou tolerancí chybování, nebo jsou náročné mezilidské vztahy.</p>	<p>ŘEŠENÍ VÝZEV Neustále se angažovat v komplexních otázkách a náročných úkolech, hledat chyby a řešení jako hlavní pracovní náplň.</p>	<p>PRÁCE NA HRANICI ZNALOSTÍ Práce ve výzkumu a vývoji, generování informací a nových nápadů v akademické, vědecké či podnikatelské sféře.</p>
<p>PROJEVOVAT SVÉ SCHOPNOSTI Ukázat vysoký stupeň odbornosti v pracovních dovednostech a znalostech, ukázat nadprůměrnou efektivitu.</p>	<p>STATUS Zapůsobit nebo získat respekt u přátel, rodiny nebo komunity přirozeně nebo skrze úroveň zodpovědnosti, kterou zastávám v práci.</p>	<p>ZISKOVOST Mít velkou pravděpodobnost vysokého výdělku či jiného materiálního zisku skrze vlastnictví, sdílení zisku, provize, oprávněné zvyšování mzdy apod.</p>
<p>UMÍSTĚNÍ Najít místo pro život (město, území), prospěšné mému životnímu stylu, vhodný domov pro volný čas, učení a pracovní život.</p>	<p>STABILITA Mít pravidelné pracovní postupy, které jsou dlouhodobě předvídatelné. Není pravděpodobná změna na dlouhé období.</p>	<p>PRECIZNÍ PRÁCE Vypořádat se s úkoly, které mají přesné zadání, které vyžadují pečlivost, precizní zaměření na detaily.</p>
<p>INTELEKTUÁLNÍ STATUS Být považován za velmi dobře informovaného a znalého teorie, jako uznávaný expert pro danou oblast.</p>	<p>POVÝŠENÍ Být schopen dostat se rychle dál, mít příležitosti růst a být služebně oceňován za vykonanou práci.</p>	<p>SPOLEČENSTVÍ Bydlet v obci, kde mohu potkat své sousedy a být aktivní v místní politice a projektech.</p>
<p>KONTAKT NAVENEK Mít každodenní kontakt s lidmi.</p>	<p>PŘIDRUŽENÍ Být ztotožňován jako člen určité organizace.</p>	<p>POMÁHAT SPOLEČNOSTI Dělat něco, čím mohu přispět ke zlepšení světa.</p>
<p>ROZPOZNATELNOST Dostávat pozitivní zpětnou vazbu a veřejnou důvěru k práci, kterou dělám.</p>	<p>PRÁCE S OSTATNÍMI Mít blízké pracovní vztahy se skupinou, pracovat jako tým pro docílení společných výsledků.</p>	<p>POMOC OSTATNÍM Být zapojen do pomoci ostatním přímo, buď samostatně, nebo ve spolupráci s jinými.</p>
<p>ESTETIKA Být zapojen do studia nebo upřednostňovat krásné věci, nápady apod.</p>	<p>PRACOVNÍ KLID Vyhýbat se nátlaku a „krysímu závodu“ na pracovní pozici a v pracovním prostředí.</p>	<p>RYCHLÉ TEMPO Práce v podmínkách, kde je vysoké pracovní nasazení a věci se dělají rychle.</p>
<p>DOHLED Mít práci, ve které jsem bezprostředně zodpovědný za práci jiných.</p>	<p>JISTOTA Být si jistý udržení pracovního místa s přijatelným finančním ohodnocením.</p>	<p>UMĚLECKÁ KREATIVITA Angažovat se v tvůrčí práci v jakémkoliv umělecké formě.</p>
<p>SAMOSTATNÁ PRÁCE Pracovat na projektech samostatně, bez kontaktu s ostatními.</p>	<p>ZNALOSTI Zapojit sebe sama ve snaze o poznání, získání faktů a znalostí.</p>	<p>PŘÁTELSTVÍ Rozvíjet blízké osobní vztahy s lidmi jako výstup své pracovní činnosti.</p>
<p>MORÁLNÍ NAPLNĚNÍ Cítit, že moje práce přispívá k ideálům, které považuji za důležité.</p>	<p>OVLIVŇOVAT DRUHÉ Být v pozici, kdy mohu měnit postoje a názory jiných.</p>	<p>ZMĚNA A RŮZNORODOST Pracovní náplň s měnícím se obsahem a nastavením.</p>
<p>DOBRODRUŽSTVÍ Mít pracovní povinnosti, které zahrnují časté riskování.</p>	<p>VYSOKÉ OČEKÁVANÉ VÝNOSY Mít možnost pořídit si statky (i luxusní), které si přeji.</p>	

Moje životní hodnoty:

Podívejte se na tabulku životních hodnot a přiřaďte body (od 5 do 100) těm hodnotám, které jsou pro Vás důležité.

Hodnota	Body	Hodnota	Body	Hodnota	Body	Hodnota	Body
Užitečnost		Skromnost		Disciplína		Originalita	
Láska		Soucit		Racionalita		Krása	
Optimismus		Potěšení		Volnost		Samostatnost	
Solidarita		Oddanost		Nezávislost		Hodnověrnost	
Smysluplnost		Humor		Tolerance		Spravedlnost	
Jistota		Uznání		Vděk		Soutěživost	
Jednoduchost		Srozumitelnost		Respekt		Flexibilita	
Poctivost		Otevřenost		Pozornost		Porozumění	
Odevzdanost		Spolehlivost		Trpělivost		Zodpovědnost	
Laskavost		Loajalita		Bratrství		Objektivita	
Mír		Rovnoprávnost		Poslušnost		Svoboda	

Rozdělte 100 bodů mezi hodnoty, přičemž min. vyberte 5 max. 10 hodnot. Maximum, které můžete dát určité hodnotě je 60.